REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și invoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminecă 47.)

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov;
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 258.—Anul LXX. Brașov, Joi-Vineri 23 Noemvrie (6 Decemvrie). 1907.

Lupta Croaților.

Ce am prevăzut de astă primăvară, s'a împlinit. Coaliția maghiară dela putere s'a învrăjbit amar cu Croații. Toate încercările de împăciuire au rămas zadarnice și acum guvernul Wekerle a ajuns la punctul ca „vrând nevrând“ să-și piardă răbdarea și să vrea să fie „nemilos“. Croații au fost ce-i drept încâtva surprinși când au auzit că se cheamă dieta lor pe ziua de 12 Decemvrie și când au înțeles dela ministru-președinte Wekerle, că planul este ca dieta croată să fie disolvată îndată ce rezoluționiștii vor pune vreo pedecă mai mare Banului, care nu se bucură de încrederea lor.

N'au avut noroc Kossuth și soții eu alianța ce-o încheiaseră la Fiume. Rezoluționiștii, adecă coaliția sârbă-croată n'au înțeles frățietatea cu Ungurii așa ca de dragul ei să se lapede de drepturile limbei lor și să deschidă astfel și în Croația maghiarizărei o poartă mare.

Prin disolvarea dietei croate se plănuește nimicirea majorității rezoluționiste și crearea din nou a unei majorități unioniste în Agram, care să vrea să intre în voia guvernului ungar. Dacă ar reeși aceasta, ar fi o prea mare lovitură pentru coaliția sârbo-croată. De aceea în consfătuirea ce au avut'o deputații croați din Budapesta, eri seară, ei au hotărât ca să facă cea mai mare rezistență posibilă, adecă să continue obstrucțiunea și în contra pactului. Unul din fruntașii lor să fi zis că cinstea națiunei croate pretinde ca ei să nu soăiască în opozițiunea ce-o fac guvernului ungar.

Rău s'au înșelat independiștii unguri în calculele lor. Ei a crezut că împăciuirea lor cu Croații la Fiume le va ușura situațiunea căci, având pe Croați pretini, vor fi liniștiți de partea aceasta, cum au fost liniștiți după pactul ungaro-croat dela 1868 și că așa vor fi mai tari și față cu Viena. Așteptările nu li s'au împlinit însă. Inrăutățirea raporturilor cu Croații au îngreuiat guvernului ungar pactul economic cu guvernul austriac.

De aceea au bănuit Ungurii îndată ce-a isbucnit obstrucția în dietă, că la spatele rezoluționiștilor croați stă așa zisa „camarilă“ din Viena cu Slavii de Sud austriaci.

Tot mereu li s'a imputat din partea presei maghiare Croaților, că conspirează cu cei din Austria în contra patriei comune, așa că azi nimeni dintre aderenții coaliției maghiare nu mai stă la îndoială, că așa este și nu altfel.

Așadară clubul croat din Budapesta e de părere — c'ar fi în stare să ducă o luptă cu două fronturi în contra guvernului ungar și a guvernului croat totodată. Incât pentru Wekerle el s'a lăudat, că dacă Croații vor vrea să impedece votarea pactului economic prin obstrucție, guvernul ungar va pune capăt c'o singură lovitură uneltirilor lor.

Ințelegerea cu Slavii de sud din Austria pare a fi în adevăr serioasă fiindcă o știre mai nouă din Viena spune că clubul lor politic din Reichsrath a decis să facă la rândul său cea mai straşnică opoziție guvernului austriac ca să impedece astfel și desbaterile lui. Aceasta dă naștere credinței că există planul de a face presiune asupra ambelor guverne în chestiunea pactului economic pentru ca de aici să poată profita ceva cauza croată și sud-slavă.

Incurcătura este, cum mai mare nu se poate. Foile coaliției maghiare poartă un limbagiu trufaș față cu Croații și amenință cu puterea statului ungar.

„Ori și cât i-ar încuraja și asigura pe Croați Lueger, ori și cum s'ar alia cu Slavii de Sud din Austria — scrie „Magyarorszag“ — nu le va succede să înființeze marele stat sud-slav căci înainte de ce și-ar croi planul acesta va și fi nimicit de puterea statului ungar“.

Vorbe de acestea umflate le auzim și lețcetim zilnic. Nici puterea statului ungar nu este nemărginită și înainte de toate n'ar trebui să uite bărbații lui diriguitori, că trăesc milioane de Slavi în regatul Ungariei și că aceștia au legături puternice cu Slavii din Austria și de pretutindeni.

De aceea ar fi poate mai cuminte ca să se gândească a face c'o zi mai curând dreptate Croaților și a lucra asemenea și față cu celelalte naționalități. Aceasta va da adevărata tărie statului ungar.

Revista politică.

Fierbere. Așa s'ar putea numi cele petrecute în săptămâna trecută. Roada unui an de muncă îndoelnică a fost pusă în teasc, și a fost sdrobită. A ieșit o zamă tulbure — proiectul de un singur paragraf — și anevoie ar fi știut spune cineva dacă, după o fierbere mai scurtă ori mai îndelungată, ne vom alege cu un vin bun, ori cu o acreală nesuferită. Și acuma este încă în fierbere, dar ea se apropie de sfârșit. Va fi oare adevărat că vinul bun trebue să fiarbă timp mai îndelungat?

Ni-se pare. — Situația politică de acum se poate asemăna cu jocul copiilor de-a „pițigaia-gaia“. O mână prinde cu degetele pelița de pe dosul palmei celuilalt, și tot așa un lanț întreg. Lanțul întreg se leagănă, până ce-i toacă prin minte la careva să piște bine mâna celuilalt, când apoi toate mânile se desfac speriate, lanțul întreg cade în bucăți! Așa e situația noastră. Nici o chestie însemnată, nici o încurcătură primejdioasă nu e rezolvită. Una e făcută atârnătoare de cealaltă — un lanț întreg — toate trebuințele cele mari ale unei țări se leagănă, se lasă, neisprăvite, de azi pe mâne, încât, în minutul când una dintre ele va fi „pișcată“, va fi atacată mai greu, toate se vor prăbuși peste olaltă. In adevăr, asta e situația politicei noastre și pe calea asta încă tot înainte dă...

*

Discuția asupra pactului cuprins în un paragraf de împuternicire, se desfășură cu toată puterea. Anevoe s'ar putea proroci soartea de care va avea parte „paragraful“ (căci proiect de lege nu prea îl putem zice), cu toate că *guvernul* își pune carul în petri, să-l dea gata până la anul nou, și se mândrește tare că va isbuti. Până acuma au vorbit mai mult numai cei ieșiți din partidul kossuthist și cei înafară de partide, cu toții, de altfel, timp de câteva ore. (Ședințele țin iarăș cu o oră mai mult.) Baronul *D. Bánffy* a propus să rămână mai bine *așa cum este acum pactul cu Austria* pe alți zece ani. Vestitul șovinist *I. Hock*, care trecuse până acuma prin toate partidele, făcu pe povățuitorul îngrijit de soartea kossuthiștilor, îi luă adesa peste picior, dar votă pactul. *Desidenții Bozóky, Farkasházy și Pilisi*, vorbiseră lung în contra pactului și cvotei. Au avut dese ciocniri de vorbă cu kossuthiștii. Fostul liberal *Sándor P.* a stârnit furtuni amenințătoare, *cu câteva destăinuiri*, ce atingeau guvernul. A spus, că tot ce a făcut acest „guvern național“, a plănuit și a căutat să isbândească încă urgisitul guvern al „trabanților“. A tăgăduit apoi sinceritatea guvernului față de pretenziunile kossuthiste. Firește, au luat cuvântul rând pe rând, *Wekerle*, secretarul de stat *Szterényi*, chiar *Apponyi*, mai în urmă, și au încercat să se spele de aceste învinuiri, dar n'au prea isbutit. — *Disidenții* de altmintrea, pe cari îi terorizează cu acuza de înfrățire cu croații trădători, în ședința lor de ieri, *au hotărât să nu mai ia cuvântul* nici unul afară de Lengyel Z., se zice.

*

Ceia ce făcea încurcată situația și nesigur viitorul — fierberea — *era ținuta naționaliștilor și a croaților*, față de pact. Nici unii nici alții nu-și mărturiseau verde gândul. La combinațiile majorităților, dacă vor face obstrucție sau ba, n'au răspuns nici da nici ba. Cu drept cuvânt se făceau deci presupuneri în ziare, că amândouă părțile stau în târguială cu guvernul strâmtorat. Aceste târgueli însă n'au putut duce la pace; s'a dovedit în zilele din urmă. Pe deputații naționaliști guvernul i-a îmbiat cu *concesii mărunte*, din cari avea folos numai o parte a neamului și numai pe un timp oarecare. Ei, prin urmare, au hotărât să lupte. In ce măsură, până la câte jertfe, încă nu putem ști. In ședința de ieri, *A. Vlad* declarase, că va vorbi puțin, *„fiindcă nu vrea să pară ca și cum ar căuta să obstrueze“*. Din partea românilor a mai vorbit, alaltăieri *V. Goldiș*, asemănând pactul de a-

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Spre Sfântul Andrei.

— Schiță. —

Pe fruntea cerului — cât cuprinzi cu ochii — plutesc nouri negri de oțel, ce se distramă în zdrențe albe, învârtindu-se zburdalnic în rotocoale prin văzduhul învăluit în ceață. Dinspre Rus suflă Crivățul, scoțând țipete ascuțite, sfâșâitoare, strecurându-și trupul înghețat printre crăcile desgolite ale copacilor și dând buzna prin podurile caselor.

Intinderile se învălesc în manta de omăt mărunt, făinos, pătată de negrul umbrelor de pomi și case.

De pe zări se lasă umbrele nopții cătrănite, prin care se joc fulgii, purtați de vântul, ce urlă prin hornuri.

Casele — pe costișe — privesc cu ochii lor roșii — aprinși de curiozitatea privirii — la jocul de-afară. Curând, una câte una — obosite — adorm, cufundându-se în întunericul, ce umple golul nemărginirii. O liniște de ghiață stăpânește firea și numai huhuratul flăcăilor, ce se adună pe la respântiile satului, ca să meargă la păzitul usturoiului, mai înfioară adâncurile neîncremenite.

La casa Răencii se aud din depărtare sunete acum dulci, rari și prelungi, acum tari, repezi și scurte după tactul jocului — eșind de sub arcușul lui Bănița.

Chiote, râsete și vorbe vesele, amestecându-se cu cântecele vioarei — întunecate în răstimpuri de sbârnăitul cobzei somnoroase — îți dau a înțelege, că cei dinăuntru sunt cuprinși în vraja petrecerii. Prin fereastra, cât pumnul — ce stă aprinsă în păretele văruit — trec umbre tremurătoare de flăcăi și fete — prinși 'n horă.

In tindă — drept în fund lângă cuptor — se deslușește de pe fața unei mese o sticlă colorată de galbenul vinului dintr'ânsa; apoi o pusderie de căpățini de usturoi — după numărul flăcăilor și fetelor — zac împrejurul ei; lângă o bucată de pâne și o grămăjoară de sare. O mână de cățel de usturoi sunt înghițiți de vinul din sticlă, pe când lumina plecată dela cele două luminări, ce-o străjuesc de-oparte și alta, zugrăvesc chipul Ilenei — fata babei Catrina, — ce păzește usturoiul, ca să nu fie furat de vr'un flăcău, mare negru, ca de urieș, pe păretele humuit din față.

Ileana păzeà usturoiul chiar de cu sară și deși veniseră alte fete, ca s'o schimbe, ea se rugase de ele ca s'o lase pe dânsa să păzească și în locul lor.

De dimineața, cum se sculase păreà a nu-i fi toți boii acasă și numai de sila măsii și de teamă, că n'or mai primi-o flăcăii la horă, venise să păzască usturoiul la Răianca... dar altfel!... câtu-i papura 'n baltă, n'ar fi mai venit.

Sprijinită de coastele cuptorului în singurătatea caldă a tinzii, gândurile îi sburau departe la cel, ce-i prinsese inima în lațul dragostei.

Din umbrele întunecoase ale trecutului i se 'nchegà în minte lumea amintirilor, pe care le trăise și cari îi înviorau sufletul îndurerat acum!

Se vedeà mică păzind cu Ghiță vitele la câmp. Pe când ele se săturau în iarba cu firul lung, verde, moale, ca mătasa, ei alergau după flutureii, cari sburau pe deasupra fânațului sclipind luminos în bătaia razelor soarelui; ori primăvara în mustul omătului, rătăceau în preajma viilor prin pădurea Traușului căutând viorelele, ce-și scoteau capetele albastre din stratul de frunze ruginii, ce stau moarte la umbra copacilor.

Prin inimă îi treceau fiorii, cei simțea atunci când în ploaia ce cădea din faldurile nourilor, ei stăteau lipiți în sumanul lui Ghiță, la adăpostul vr'unui pom s'au căpiți de fân.

Apoi fată mare, când a început a eși la lume și a jucat pentru întâia oară la horă. Ce bine se potriveà cu Ghiță și cât de bine făceau ei întorsăturile „mușamalei“ la strigătul lui Mandache, a cărui glas isbucnea din sbârnăitul cobzei:

„Foae verde mușamà,
„'Ntoarceți hora la stânga;
„Foae verde ș'o pară
„'Ntoarceți hora la dreapta.
„Foae verde baraboi
„'Ntoarceți hora câte doi.
„Foae verde măr mustos,
„'Ntoarceți hora cum o fost“.

Apoi prin minte îi treceau serile mirositoare de flori de salcâm trecute cu Ghiță în taina nopților de vară. Obrajii îi luară coloarea bujorilor, iar sânurile se mișcau gata, gata să spargă închisoarea

cum cu pactul prevăzut pentru viitor, și găsindu-l mai bun pe cel de acum. A criticat nedreptatea de a se sprijini agricultura în dauna industriei și comerciului, și respuns învinuirilor de trădare, declamate de Kossuth, că partidul kossuthist nu va putea nicicând isbândi *neatîrnarea Ungariei*, fără ajutorul naționalităților! Mai înainte vorbise și părintele *V. Lucaciu.* El ceru să se lucreze în țară în mod egal, pentru ridicarea bunei stări a tuturor naționalităților, căci numai astfel țara va putea fi tare, și va putea da piept cu toți dușmanii de peste hotare. Față de V. Lucaciu, prezidentul a fost foarte nedrept, nelăsându-l a-și desfășura părerile în toată voia. Asemenea și față de bătrânul deputat al sârbilor *M. Polit*, care vorbise în aceiaș ședință, și avea să spună un foarte frumos discurs despre cauzele slăbănogiei țării noastre față de Austria. Acestuia prezidentul îi chiar luase cuvântul, spre marea amăraciune a partidului naționalităților.

*

Croații, cari împreună cu naționaliștii, luaseră de altmintrea tactica de-a lăsa întâi pe noua opoziție maghiară să spună ce are de spus, au pus și ei în luptă trei oratori. Chestia dreptului de limbă s'au ferit să o scormonească, astfel încât *criza prezidențială* asemenea e una din acele chestii neresolvite, cari în toată clipa amenință de a se descărca și de a stârni noui încurcături. Despre ei, s'a răspândit în o vreme faima de capitulare, de împăcare cu guvernul, dar aceste faime se dovedesc acuma de mincinoase. In conferința lor de pe urmă, se zice, au hotărât *obstrucția cea mai fără de crutare*, fiind asta „însuși cinstea neamului“. Desigur îi va fi îndârjit cu deosebire planurile ascunse ale guvernului maghiar, *care a convocat dieta croată pe 12 Dec.* și are de gând s'o disolve numai de cât, pentru a nimici în alegeri pe rezoluționiștii cari sunt acum în absolută majoritate și a da ființă unui nou partid, pretin supus al Maghiarilor. Convocarea dietei croate, atunci când în parlamentul ungar se tratează chestii ce privesc și pe croați, este o mare nedreptate, este chiar împotriva constituției. Obstrucția croată, ca resunet al acelei nedreptăți, abia se mai poate ocoli.

*

In afară de parlament sunt două chestii, cari trebue să ne dea de gândit și nouă. Intâia este *chestia școalelor noastre* dela sate, apoi *intoarcerea emigranților* în număr tot mai mare, pentru ajutorarea cărora spre isvoare de venit s'a pus în mișcare chiar reuniunea noastră economică din Sibiiu. Am primit știri din unele părți, că legea lui Apponyi începe a fi executată fără de a se mai aștepta cei trei ani de probă. Pretorii șoviniști, încep să *închidă școalele vechi, și nu dau voie a se zidi școale* noi sub fel de fel de cuvinte. Ba că locul nu e potrivit, ba că încăperile sunt prea mici, ba că e prea departe de unii școlari, — și altele de pănura asta. După cumințenia lor, chiar așa de-ar fi cum zic ei, mai bine să nu fie nimica, decât ceva cât de cât, mai bine să bată copiii ulițele pustii, decât să stea cam strâmtorați în băncile școalei! — De altă parte, ne doare mult *slăbănogia* ce o vedem în unele ținuturi, unde *învățătorii* se adună cu *protopopii* și cer chiar ei cătușele *ajutorului de stat.* Insuși conzistorul din Sibiiu a trebuit să vină și să le aducă aminte, că nu ei sunt chemați a hotărî asupra primirei ajutorului de stat, ci adevărații susținători ai școalei, comunele bisericești! Aceștia, ce-i drept, au dat ici colea câte-o pildă bună, poate chiar unde se aștepta mai puțin, dar peste tot, sunt foarte puține acele comune de unde putem însemna cu bucurie: vrednicii oameni din cutare și cutare sat, au hotărât să ridice de bună voie, din sărăcia și năcazul lor, leafa învățătorilor, numai ca să-și poată păstra neatinsă limba strămoșească și dreptul lor! Nu una două, ci cu sutele ar trebui să însemnăm astfel de vești în o săptămână! Ar trebui mai cu seamă acum, când, în cea din urmă zi, primim iarăși o știre despre *un nou atentat la limba și la drepturile noastre*, asupra căruia încă mai avem multe de spus. Este un decret nelegal, al ministrului de culte *Apponyi*, care a trimis conzistoriilor noastre *noul plan de învățământ* pentru școalele poporale, împreună cu explicările nouei legi școlare. Prin noul plan de învățământ ministrul cere ca studiile: gimnastica, desemnul, caligrafia și lucrul de mână să se propună cu ajutorul limbei maghiare, sau numai în limba maghiară. In oarele de cântări să se cânte și cântări unguresti cât de multe și din aceste să nu lipsească imnul maghiar și celelalte cântări patriotice maghiare. Intre oare învățătorul să converseze cu băieții ungurește. Studiile mai principale: aritmetica, istoria patriei, maghiara, etc. să se propună o jumătate de oră românește și o jumătate de oră ungurește. *Astfel rămân ore curate de limba română numai două: ora de religie și ora de limba română.* .

*

Joia trecută s'au deschis *camerele române* printr'un mesagiu regal cetit de regele Carol. In acest mesagiu se pun în vedere proiecte de legi, cari au o deosebită importanță pentru desvoltarea economică a țării. Aceste proiecte, pregătite de guvern, vor fi în curând desbătute. In ședințele ținute până acum camerele s'au ocupat cu constituirea biurourilor și alegerea secțiunilor, cari au început să se ocupe cu proiectele guvernului. Președinte al camerei a fost ales dep. M. Ferechide, iar președinte al Senatului d-l P. S. Aurelian.

*

Ziarul vienez „Politische Correspondenz“ află din isvor oficial grec următoarele:

Regele Greciei, în călătoria ce a făcut prin diferitele capitale europene, s'a putut încredința de părerea obștească ce domnește în cercurile diplomatice. El s'a încredințat că politica urmărită până acum de anumiți patrioți greci *în chestia macedoneană* e în mare parte greșită. Cercurile înalte politice condamnă acțiunea bandelor teroriste din Macedonia și fac sub anumite raporturi răspunzător pe guvernul grec.

Intru ce privește *relațiile încordate de mai înainte, între Grecia și România*, aceste cercuri constată că dela venirea la putere în România, a guvernului Sturdza, relațiunile dintre acest Stat și Grecia s'au îmbunătățit. Suveranul și-a exprimat chiar părerea că, având-se în vedere dispozițiile împăciuitoare ale cabinetului Theotokis-Scuzes, aceste relații se vor transforma în curând în așa chip în cât se vor putea relua bunele raporturi între Atena și București.

Viața la București.

21 Noemvrie 1907.

După ce i-a deslușit și luminat pe agrarienii dela *Societatea agrară*, d-l Carp i-a sfătuit să-și poarte lupta lor de interese în afară de societate care ca atare, nu se ocupă de politică.

Lupta s'a început la întrunirea din Dumineca trecută, la Dacia, a marilor proprietari*) la care au luat parte și câțiva proprietari liberali; nu s'a vorbit de cât de dreptul sacru și inviolabil al proprietății, de folosul mare ce această întinsă proprietate îl are pentru comerțul și bogăția țării, pentru înflorirea orașelor etc. etc.. Par'că producția pământului n'ar fi cel puțin aceiași dacă dijma ar fi mai convenabilă pentru țăran, dacă ziua de muncă ar fi mai omenește plătită, dacă măsurătoarea ar fi cinstită, dacă ar fi imaș, care să dea țării pentru munca pământului vite bune; par'că bogăția țării nu va fi tot atât de mare, dacă în schimbul unei părți din cerealele exportate, am avea în schimb în țară vite și instrumente bune de muncă. apoi, șosele, șanțuri, biserici, școli îngrijite, îngrădire a comunei și îngrijire igienică pentru muncitori — lucruri pentru a căror aducere la îndeplinire sunt destinate venitele resultate din monopolul cârciumelor, par'că nu e o bogăție — cea mai mare! când cetățenii sunt în prosperitate materială și morală, ca să poată fi apoi capabili de jertfe, pe cari în alte împrejurări țara nici n'ar fi sperat să le poată cere dela ei.

Asta e bogăția și fericirea unei țări! — și dacă agrarienii nu o înțeleg asta apoi se vede că-și înțeleg numai interesele lor, și nu interesele țării, cari după părerea multora, s'ar identifica cu ale lor.

*

La întrunirea majorității parlamentare din ziua de 15 Noemvrie ministru-președinte Sturdza a cercetat oarecum rândurile tovarășilor săi de luptă. Sincer, le-a pus în vedere însemnătatea momentului pentru viitorul și binele țării. A făcut apel la patriotismul lor și la sentimentul de disciplină, de care trebue să fie animat cineva când partidul său are să aducă la îndeplinire, să legifereze niște reforme ca acelea ce s'au adus la cameră pentru țărănime. In acelaș chip au vorbit d-nii Ferichide și Brătianu, asigurând și îndemnând.

D-l Sasu, deputat tânăr al colegiului al III-lea țărănesc din Văslui a vorbit tot așa, dar a mai adaogat că pentru încununarea operei economice, pe care o încearcă guvernul actual, va fi de neapărată necesitate schimbarea sistemului politic (electoral) existent și înlocuirea lui cu unul, *care să permită țărănimii să-și trimită în parlament representanți fideli ai intereselor ei.*

A fost binevenită această voce și se așteaptă cât mai multe mai cu seamă că chiar în grosul partidului dela putere se găsesc mulți fruntași cari cred absolut necesar, ca sistemul electoral de azi să fie înlocuit, dacă nu cu votul obștesc, măcar cu colegiul unic.

*

Studenții macedoneni, aflători în București și mai cu seamă o parte din e- dau un bun contigent pentru lupta culturală și politică ce se poartă aici sau la eacasă pentru frați.

Cu ajutorul lor societatea culturală *macedo-română* a hotărât ținerea mai multor conferențe, din al căror venit urmează să se tipărească în dialect cărți pentru poporul care muncește mai departe pământul și-și paște turmele vorbindu-și limba lui și cântându-și cântecele sale vechi, păstorești, pentru păstrarea caracterului său național.

M.

*) Despre decursul întrunirei vorbim mai la vale. — Red.

Polonii din Prusia trebue stârpiți!

Lozinca asta nu e nouă. Ea a fost dată încă de »cancelarul de fer«, Bismarck, acuma-s 30 de ani. De atunci s'au votat de două ori câte 100 milioane mărci pentru a cumpăra moșiile polonilor și a coloniza germani pe ele. Cu politica asta de desmoștenire însă nu s'a putut face nici o ispravă mai de dai-Doamne. Au rămas sterpe și legile aduse în contra școalelor polone, căci toți școlarii poloni s'au pus în grevă, și n'au mers la școale. Acuma, desnădăjduită, stăpânirea prusiană face o nouă opintire: *cere înc'odată 100 mil. mărci*, și alte măsuri grele, pentru a cumpăra chiar cu de-asila mai vârtos proprietățile mari de la poloni și a le împărți între țăranii germani! Se motivează aceasta întreprindere cu faptul, că polonii se sporesc mult mai tare decât germanii și acuma amenință să înghiță pe vechii coloniști.

Proiectul de lege în chestia aceasta, prezentat dietei prusiene de către cancelarul *Bülow*, ca prim-ministru al *Prusiei*, a sguduit iarăși cu putere de furtună, liniștea și pacea polonilor din toate țările,

---

țeseturii de borangic, ce-i țineau ascunși. Câte un oftat — scăpat din piept — îi mai ușurau greutatea, ce i apăsă sufletul.

— Ei da voi, a-ți uns ferestile și ușile pe la încuetori cu usturoi? s'auzi glasu lui moș Apostu, vătăjelul primăriei, care și prăjeà mânile la focul, ce pâlpăià în sobă, din odaia cu jocul.

Că iaca în astă noapte vin strigoii și unde se pot apropià, apoi s'apuc de stricat vitele și fac rău chiar și omului, dacă nu s'a 'nvrednicit să aibă ustúroiu păzit și să-și ungă încuetorile la ocoale.

— „D'apoi n'a mai fi chiar așa moș Apostu“, zise făcând cu ochiul Toader Pârlea, care se eliberase tocmai atunci din armată.

— Cum să nu fie așa, măi băete. Tu n'ai văzut, cum o murit vitele Românilor în iastă toamnă; iaca cei ce le-au dat usturoi păzit n'au pățit nimic, — respunse moș Apostu, căruia nu-i prea venise bine, că s'a găsit unul, care să-l ia la trei parale. El, care erà învățat, ca tot ce-a spune să-i fie ascultat, fără să-i întoarcă cine-va vorba.

— Dar de ce-o murit vitele moș Apostu? întrebă Toader.

— 'Poi o mâncat hardal. Dar de-a cui crezi că erau treburile cele amestecate în el, că mâncà vita și se umfla, cât mi ți-i cimpoiul, ș'apoi odată plesnea? dacă nu de-ale lui Sarsailă.

— Taci moșule, că nu-i așa! Doar am auzit eu pe domnu Sergent Majur, că de multe ori vita mănâncă unele ierburi verzi cum bună oară hardal și în stomac ele scot o mulțime de fumuri sau cum le mai zicea el de gazuri, cari neavând pe unde să iasă afară umflă vita și o fac să plesnească.

— 'Poi, mă Toderică, voi cu armata voastră, vă stricați mai mult, începeți a vă rătăci până și-n credință; de aceea vă tânguiți pe toate cărările, când dă peste voi câte-o greutate de-a vieții, pe când bătrânii noștri stăteau în calea nenorocirii, ori din ce parte ar fi venit, căci erau tari în credință, își puneau toată nădejdea în Dumnezeu și treceau peste dânsa cu fruntea senină.

„Da obiceiurile ca este dela Andrei, cele dela Crăciun, Sf. Vasile de unde ne-o rămas? Nu tot dela dânșii? Apoi cred că nu le făceau ei de florile mărului... așa din senin. Ce tot îndrugi tu verzi și uscate cu gazuri, cu fumuri? Mai bine să ne păstrăm obiceiurile, cum le-avem dela strămoși.

Și moș Apostu mulțumit că Toader nu mai zise nimic și deci l'a băgat în cofă, scoase tacticos chisaua cu tutun din brâu și-și umplu luleaua; iar Băbănuță le închee vorba trăgând din arcuș „cărășelul“ în mormăitul cobzei lui Mandache.

Afară fulgii au mai contenit de a mai cădeà. Nourii răsbunându-se, luna aruncà raze, ce se resfrângeau lucios în steluțele de zăpadă. Vântul trecea subțire, aproape nesimțit, prin satul adormit, de-asupra căruia pluteau cântecele cocoșilor vestind miezul nopții.

Jocul a încetat în casa Răencii; iar împrejurul unei mese flăcăii și fetele cu fețele aprinse din joc, în râsuri și glume nevinovate, trimeteau pe gâtlejurile flămânde bucatele pregătite de fete. (căci așa-i obiceiul la Andrei: fetele gătesc pe socoteala lor bucatele; iar flăcăii pun lăutarii și vinul).

Băbănuță, răzimat de ușorul ușii înghite în sec, privind la mesenii în toiul veseliei. Glasu-i dogit scos pe nas, s'amestecă cu tonurile plângătoare ale scripcei în zicerea unui cântec de lume, ce făcù pe amurizați, să-și dea cu ghiontul.

Cheful și voia bună erau zugrăvite pe chipurile tuturor. Toți râdeau, spuneau, glumeau; numai Ileanei babei Catrina, atât de guralivă altă dată, acum nu-i puteau scoate nimeni o vorbă — ca cu cleștele.

Și avea dreptate să stea așa, ca cum i s'ar fi înecat corăbiile, cum îi ziceau celelalte fete, căci ele își aveau toată inima grămadă, pe când a ei erà împărțită.

„Cine știe, Ghițișor — visul ei — ce fel de usturoi o fi păzind la miliție!“ Ș'atunci par'c'o prindeà așa o slăbiciune și nu știu de ce par'că-i tot venea să plângă.

Glumele trecură, râsurile amuțiră și fetele trebuiră să-și stăpânească hincurile, când moș Apostu, tușind ca să-și dreagă glasul începù să istorisască, după ce supsese câte-va căni cu vin nou, ca să-i vină stupit la furcă — cum zicea el:

— Apoi, măi băeți, dragii moșului, în noaptea asta umblu lupii în noajă. Vai și amar de ce-l, ce-l prinde noaptea aiasta pe drum, și să-l întâlnească vr'o haită.

cari păreau a fi împăcaţi cu soartea lor. (Trebue să ne amintim că vechia împărăţie polonă este astăzi împărţită între Rusia, Austria şi Germania.) Şi nu numai a polenilor, ci şi a altor neamuri slave înrudite, cu deosebire cehii. Indată la prezentarea acelui proiect deputaţii poloni, cehi, sloveni, un italian şi un ovreu sionist *au protestat aprig*, în camera austriacă din Viena, împotriva unei »barbarii de care nu-i ertat să sufere omenimea în civilisaţia de acum«, şi au cerut dela primul ministru *Beck*, să intervină pentru ca acel proiect să nu se facă lege. *Polonii din Austria*, — cei mai liberi între toţi, — au mers şi mai departe. Aproape în toate oraşele lor au ţinut adunări poporale sgomotoase, au demonstrat înaintea consulatului german, au pornit o mişcare europeană în favorul fraţilor din Polonia şi au hotărât să boicoteze (să nu cumpere) mărfurile ce se fabrică în Prusia. In urma acestor demonstraţii, prim-ministrul Beck a trebuit să facă *declaraţii*, ieri, în cameră. A spus, că un stat nu se poate amesteca în afacerile unui alt stat, cari sunt numai ale lui, altmintrea pacea obştească totdeauna ar fi ameninţată. Apoi să ne gândim, a mai zis, că e vorba de un stat, cu care suntem în alianţă, şi cuminţenia să nu ne lase a face totdeauna cum ne trage inima.—Ca Polonii din Austria fac şi cei din Rusia.

In dieta prusiană, cel dintâiŭ a fost prelatul polon *Iazdzewsky* care a protestat energic împotriva acestei »*legi escepţionale*, de care însă nu se pot teme Polonii, fiind că mai presus de ori ce putere, mai presus de puterea naţionalităţii sau a unui stat, stă o putere care vine de sus, care lucră încet dar sigur, fiind-că este puterea lui Dumnezeu«. Unele ştiri, ce vin din Prusia spun, despre planul ce ar avea deputaţiii poloni *de a renunţa la mandat cu toţii, şi de a sfătui pe alegători să trimită socialdemocraţi în locul lor.*

Chiar germanii din *celelalte provincii* ale Germaniei sunt împotriva acestei nedreptăţi. Partide puternice, ca centrul catolicilor şi socialiştii o desaprobă făţiş. Sub apăsarea acestor partide, şi la stăruinţa altor partide chiar în dieta prusiană, este nădejde, că dacă se va chiar alege ceva din proiectul de desmoştenire, el va fi foarte ciocârtit.

Interesant amănunt este acela ce s'a petrecut în *Reichstagul* din Berlin, numai alaltăeri. *Un deputat liberal* a combătut aspru politica lui Bülow, »care numai ungurilor poate face bucurie, şi care este o palmă pentru fraţii germani din Ungaria«... Asta veni parcă în chip de răspuns la sumedenia de articole din pressa maghiară, în cari se zicea pe întrecute: »Să facem şi noi ca Prusia, să nu ne lăsăm mai pe jos — când vom avea putere!«

Intrunirea dela „Dacia".

Bucureşti, 3 Dec. n.

Marii proprietari nemulţumiţi de legile de reformă ale guvernului român au ţinut Dumineca o intrunire în sala »Dacia«, din Bucureşti. Au fost de faţă între alţii d-nii Al. Marghiloman, I. Grădişteanu, C. C. Arion, Gr. G. Cantacuzino, Sava Şomănescu, N. Filipescu. D-l Sava Şomănescu, a deschis întrunirea şi a propus ca president pe d-l Dinu Mihail, cel mai mare proprietar din Oltenia, care fu ales.

D-l Dinu Mihail a zis: Proprietarii sunt liberi pe proprietatea lor, precum şi ţăranii sunt liberi pe munca lor. A îndemnat pe proprietari să protesteze în contra legilor guvernului, cari ating drepturile de proprietate. Proprietarii au tot interesul să trăiască bine cu ţăranii şi sunt gata să le vie în ajutor.

D-l Gr. Cantacuzino a arătat că marii proprietari au o putere mare de care ori cine trebue să ţină seamă. Ei deţin toate cele trei colegii şi fără voia lor un guvern nu poate să lucreze. A acuzat apoi guvernul, că n'a studiat în deajuns reformele ce propune parlamentului.

D-l M. Ionescu, proprietar din Vlaşca, spune că ţăranii nu sunt răi şi mulţi îşi cunosc drepturile şi datoriile. Administraţia a făcut mult rău ţării. Ea a lăsat pe străini să se stabilească la sate şi străinii au fost dintre cei cari au îndemnat pe ţărani la răscoale şi au pus foc proprietarilor.

D-l Lucasievici, proprietar din Buzău, crede că a venit timpul ca toţi proprietarii să se întrunească şi să-şi apere interesele şi în acelaşi timp să i-a măsuri pentru îndreptarea răului, de care sufere ţara. A văzut însă o desorientare atât la proprietari cât şi la guvern. Ţara are legi bune, cari nu se explică însă. Aşa legea de poliţie rurală are dispoziţii foarte bune. Dar acea lege nu se aplică, deşi dacă s'ar fi aplicat, n'am fi ajuns la turburările din primăvara trecută. Alte legi bune sunt cele privitoare la alinierea şi la asanarea satelor şi legea comiţiilor agricole, dar nu s'au pus în aplicare.

D-l C. Petraru, deputat liberal, zice că e nevoie de a se respecta dreptul de proprietate şi libertatea învoielilor.

D-l Al. Marghiloman, care a fost primit la tribună cu ovaţii, s'a ridicat în contra ponegrirei proprietarilor, cari din răscoale au eşit cei mai sfâşiaţi. Nu acuză pe ţărani de cele întâmplate, căci alţii sunt vinovaţi de cele ce s'au petrecut. Combate principiul Casei rurale, pe motiv că prin ea ţăranii vor fi îndemnaţi să i-a pământ pe datorie, ştiind că datoriile acelea nu le vor mai plăti. Se va ajunge astfel la dumicarea proprietăţii mari şi la distrugerea creditului statului.

Susţine necesitatea unui credit pentru ţăranii, cari voiesc să cumpere pământ, spre a forma proprietarea mijlocie.

In sfârşit adunarea a votat următoarea moţiune:

»Proprietarii şi agricultorii, fără deosebire de partid, întruniţi în sala »Dacia« în ziua de 18 Noemvrie c., însufleţiţi de speranţa de a se îmbunătăţi starea populaţiei rurale, afirmă dorinţa lor ca reformele agrare să se îndeplinească potrivit principiilor ocrotitoare a muncei şi a proprietăţei, pe care sunt aşezate toate statele civilizate«.

»Conştienţi de datoriile lor către ţară, ei declară că sunt hotărâţi a lupta din toate puterile şi cu preţul tuturor sacrificiilor în contra ori cărui proiect ce s'ar abate dela aceste principii cari singure pot asigura liniştea sufletească, armonia dintre păturile sociale şi progresul material al ţării.«

Această moţiune va fi prezentată primului ministru.

Numărul jubilar al „Gazetei".

Ziarul nostru împlinind cu ziua de 31 Decembrie 1907 stil vechiu, ani 70 ai existenţei sale, îşi va serba la această dată a *şaptezecea aniversare.*

Credem că nu putem să serbăm mai frumos şi mai potrivit, după timp şi împrejurări, această aniversare, decât pregătind un *număr jubilar* separat al »*Gazetei Transilvaniei*« care va apărea în decursul lunei lui Ianuarie 1908.

Dorim, ca la redactarea şi înfrumseţarea acestui număr jubilar să contribue cât mai mulţi dintre fiii luminaţi ai neamului nostru de pretutindeni, iar mai ales bărbaţii, cari au colaborat în aceşti 70 de ani la „Gazetă" şi se află încă în viaţă.

Ii rugăm dar pe aceasta cale să binevoiască a ne trimete pentru numărul nostru jubilar, câte un mic product al ingeniului lor, lucrare de cuprins politic, ştienţific, literar, social ori economic etc. în proză sau în versuri. Şi fiind-că nu putem să dăm acestui număr o extenziune prea mare, îi mai rugăm a ne da lucrări scurte.

Cei ce vor voi astfel să colaboreze la numărul jubilar al „Gazetei", să binevoiască a ne trasmite manuscrisele d-lor până la 25 Decembrie st. v. 1907.

Pentru ca să se poată lăţi cât mai tare acest număr jubilar, am stabilit ca preţ de abonament pentru el, suma de 1 coroană. Abonaţii „Gazetei" îl vor primi cu preţul de jumătate. Abonamentele la numărul jubilar rugăm a se face până la 31 Decembrie st. v. a. c. Numai trimiterea exemplarelor comandate până la acest termin o putem garanta.

Venitul curat al numărului jubilar al „Gazetei Transilvaniei" îl destinăm pentru bibliotecile noastre poporale.

Redacţiunea „Gazetei Transilvaniei".

STIRILE ZILEI.

— 22 Noemvrie v.

La alegerile pentru congregaţiunea comitatului Braşov în cercul Scheiul-Braşovului au fost aleşi următorii membrii români: d-l V. Voina, protopop, cu 90 voturi, Dr. V. Saftu cu 90 voturi, Ioan Lengeru, advocat, 91 voturi, prof. N. Bogdan 90 voturi şi Dr. Al. Străvoiu (şi nu d-l N. Rusu, cum s'a publicat greşit în N-rul trecut), întrunind 88 voturi.

In celelalte cercuri ale oraşului Braşov au fost aleşi Saşi şi Unguri. In aceste cercuri Românii n'au pus candidaţi.

Reîntoarcerea emigranţilor unguri din America. Din Oderberg se telegrafiază că de câteva zile e o aglomeraţie extraordinară de emigranţi în staţie. Din Brema, Hamburg şi alte porturi sosesc zilnic la Oderberg grupuri de câte 2—3000 emigranţi reîntorşi din America. Vagoanele nu mai sunt suficiente pentru transportarea emigranţilor unguri în patrie. Direcţia a luat măsuri să se pună la dispoziţia emigranţilor trenuri speciale, cari transportă câte 5—600 emigranţi. Vre-o 900 emigranţi au fost siliţi să rămâie două zile la Oderberg, şi cum staţia era neîncăpătoare, mare parte din ei, au dormit afară sub cerul liber.

Numiri. Aflăm cu plăcere că d-l advocat Dr. Emil *Dan* a fost numit de direcţiunea băncii »Albina« jurisconsult definitiv al filialei »Albina« din Braşov.

Din Caransebeş ni se scrie că d-l Dr. N. *Regman* a fost numit profesor la seminariul teologic din Caransebeş în locul d-lui Dr. N. Ionescu, numit secretar în ministeriul de culte.

Limba română în şcoalele din Paris. Cetim în »Viitorul« din Bucureşti: Se ştie că foarte mulţi tineri români, se duc la Paris pentru a-şi face studiile liceale, mai cu seamă cei din înalta societate. Aceşti tineri reîntorşi în ţară sunt cu totul deplasaţi, căci nu au aproape nici o cunoştinţă, mai aprofundată, a limbei române. Pentru a se remedia acest rău, ministeru. instrucţiunei a cerut ministerului de externe, de a interveni pe lângă ministerul instrucţiunei din Franţa, ca elevilor români, printre limbele moderne ce li se predau, în liceile de acolo să li se predea şi limba română cu cunoştinţele limbistice de literatură, de istorie şi civilizaţie a poporului român în trecut şi prezent, constituind la examenul de bacalaureat, un obiect principal de examinare. Ministrul Haret a luat această hotărâre în urma unui documentat raport prezintat de d. C. G Ionescu, inspector secundar, din care reese că organizaţia şcoalelor franceze nu exclude posibilitatea introducerei unei limbi străine neprevăzute în program. Şi ca exemplu, d. inspector Ionescu a citat cazul liceului francez din Alger, unde se predă în locul unei limbi moderne, limba arabă.

Eşit din temniţă. Dumineca a sosit la Lugoj, venind din temniţa Seghedinului, d-l Mihail *Gaşpar*, diacon în Lugoj, care fusese condamnat la 10 luni închisoare pentru un articol publicat în ziarul »Drapelul«. Lugojenii au făcut d-lui Gaşpar o frumoasă primire.

Convocare. *Reuniunea femeilor române pentru ajutorarea văduvelor sărace din Braşov şi Săcele* îşi va ţinea, în baza §-lui din statute, *Adunarea sa generală*, în ziua *S-tului Andreiu*, 30 Noemvrie st. v., a. c., după prânz la 3 ore, în sala festivă a gimnaziului român. Invităm la această adunare pe toate membrele fundatoare şi ordinare ale Reuniunii. Programa: 1) Deschiderea şedinţei. 2) Rapoartele cassei. 3) Raportul general al Comitetului. 4) Propuneri. 5) Alegerea comitetului pe un nou period de 3 ani. Braşov, 20 Noemvrie st. v., 1907. Pentru comitetul Reuniunii: *Otilia Bidu*, vice-presidentă, *Dr. I. Blaga*, secretar.

Logodnă. *Nicolau Degan*, învăţător, *Verona Vabescu* logodiţi. Siculia română—Fiume.

Se întorc din America. Primim spre publicare următorul avis: In conformitate cu încunoştiinţările telegrafice, primite zilele acestea dela î. minister r. u. de agricultură, în săptămânile viitoare sosesc în patrie mai multe grupe mari de emigranţi din America, cărora a le asigura orecare ocupaţiune, este afacere de interes general. Apelăm deci la cei cari ar avea lipsă de servitori, sau de braţe muncitoare, fie la lucrări economice, fie industriale, să se adreseze deadreptul la ministerul r. u. de agricultură din Budapesta, sau la d-l Lekky István, consilier ministerial în Fiume (Hotel Europa), cărora să le comunice-şi condiţiunile. Sibiiu, 27 Noemvrie 1907. Comitetul central al »Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului«. *Panteleon Lucuţa*, prezident. *Vic. Tordăşianu*, secretar.

Doar să aibă prea mare noroc, căci altfel nu mai scapă cu zile. Dumnezeu şi Sf. Petru acum orânduesc — din înălţimile cerului, pe cei ce trebue să moară mâncaţi de lupi. Şi nimeni nu pleacă la drum în noaptea de Sf. Andrei, afară doar de cei, ce li-i scris, să le fie moartea de gură de lup.

Un fior trece prin inima flăcăilor şi-a fetelor şi frica îi face să se 'ndese unii în alţii.

Un tropot de scuturătură de picioare pe prispa de-afară răsună înăduşit în odaia cu mesenii. Uşa, spre care se îndreptaseră toate capetele, se umplu de vederea unui strein, ce se desluşea din gulerul ridicat al mantalei cu nasturi strălucitori.

— A!... Ghiţă!... Văru Ghiţă!.. Bădiţa Ghiţă!.. începură glasurile, desgheţate dinprejurul mesei, sărind care mai de care înaintea lui, ca să-i strângă mâna.

— Bine-ai venit! Poftim la masă! Dar cum? Ce fel? Tocmai la vremea asta?

— Apoi să putea să se păzească usturoiul în satul nostru şi eu să nu fiu între voi?

Şi cu ochii căuta pe Ileana, care stă împietrită, neputând da crezare ochilor, lângă care trecu de se aşeză la masa, se i se încărcă dinainte cu de toate ce gătiseră fetele: mălaiu ruminit în cuptor, sarmale de post., căci îi postul Crăciunului şi la urmă covaşă galbenă ca aurul.

— Cum? Vere Ghiţă! nu te-au mâncat lupii?... că doar în noaptea asta nu pleacă nimeni la drum decât doar cei ce li-i scris să moară de lup.

Hei, moş Apostu? zise Toader Pârlea, bucuros c'a 'nfundat pe moşneag.

Moş Apostu trebui să înghită nodul cât gutuia, ne având ce să răspundă ţâncanului — ce-l luă la vale.

Ghiaţa, ce le 'ncleştase sufletul, se sparse în braţele „Chindiei" zise de istov de dibla lui Băbănuţă. Ba nici Ghiţă, care stătea de vorbă cu Ileana, căreia i se umpluse inima acum, cât era de ostenit, nu putu să nu se arunce în jocul înfierbântat, în fruntea căruia moş Apostu îşi asvârle trupul întinerit de sub boanda înflorată, în pisăleala, măruntă, vioae, uşoară a opincilor, pe când dosul mânei şi-l trece din când în când, pe fruntea, ce-i răsare din o bogăţie de plete arginţii, ca să-şi şteargă boabele de năduşală, ce-i isvorăsc din pielea aprinsă.

Prin geamul aburit pătrunde geana albă a revărsatului de zori, în care se desluşeşte tot mai luminos cuprinsul ogrăzii învelită în omăt moale,

Satul, pe de-asupra căruia se 'ngână cântecul cocoşilor cu zorile, se trezeşte din somn. Prin ogrăji, oameni înväliţi în sumane se văd venind din harmanuri cu malduri de hlujeni, pe când vitele sgribulite îi urmăresc cu adâncul ochilor, ca a unor fântâni, din fundul poeţilor.

In ogreda Răencii e 'ncinsă hora mare. Scripca lui Băbănuţă ţipă ascuţit, împrăştiat căzând de somn, pe când cobza, mormăe ca un bânzar ce se răsteşte în răstimpuri. Printre gard, cânii speriaţi de chiotul flăcăilor. latră îngânând pe lăutari. De odată cântecul se rupe, ca tăiat cu cuţitul, iar păzitorii usturoiului cu câte-o căpăţină în buzunar se împrăştie picurând de somn, prin răscrucile satului urmăriţi de privirile cetelor de copii, ce vin la şcoală.

Th. Popovici—Griviţa.

Din lumea planetelor.

Venus.

Venus, al doilea planet, e cu mult mai departe de soare şi de aceea se poate observa mai bine. Văzută dela noi şi Venus înaintează în o anumită înclinaţie între Pământ şi Soare; într'o anumită parte a căii sale de rotaţiune în laturea dreaptă, în cealaltă parte de laturea stângă a Soarelui.

Când este destul de depărtată de Soare, o zărim strălucind luminos pe cer, câte odată sara, la vest, după apusul soarelui, altă dată la rasărit în oarele dimineţii. Cei vechi au ţinut pe Venus de două planete deosebite; steaua strălucitoare zărită des de dimineaţă au numit-o *Lucifer*, aducător de lumină, steaua dimineţii; cea de sară însă *Vesper*, steaua amurgului, serii. In sfârşit însă au ajuns la convingerea, că aceste două stele nu sunt în realitate decât una şi aceeaşi planetă, care în diferite timpuri apare dimineaţa înainte de răsărit, altă dată sara, după apusul soarelui. Cine dintre noi n'a admirat frumseţea acestui corp ceresc, a cărui strălucire e aşa de vioae, aşa de

Părintele slovac Hlinka în temniță. La 30 Noemvrie a intrat în temnița de stat dela Seghedin preotul slovac Hlinka ca să'și împlinească pedeapsa de doi ani temniță de stat. In gara dela Budapesta l-a zărit pe Hlinka unul dintre răniții măcelului dela Cernova, care tocmai eșise sănătos din spital și așteptă trenul ca să meargă acasă. Cum l-a văzut pe Hlink, a alergat la el și i-a sărutat mâna. Au stat apoi câtva timp de vorbă, pe urmă s'au despărțit: Hlinka a plecat spre Seghedin, țăranul slovac spre Cernova.

Pentru masa studenților români din Brașov a binevoit a contribui d-l Nicolae *Ioanidi*, comerciant în Bod în loc de parastas anual pentru răposata sa soție Ana, suma de 20 cor.

Primească marinimosul donator cele mai călduroase mulțămite. — *Direcțiunea gimn. gr. or. român.*

Povestea Dalilei — pentru »Lupta«. Deși nu credem a risipi prin asta o »nedumerire«, și deși tonul nu ne obligă, însă ca nu cumva confrații noștri să rămână în rătăcire, respundem cu plăcere, că semnele S. C. D., foiletonistul nostru, »ascund« aceiași persoană (fie și »geniu«, dacă nu s'a monopolizat deja acest cuvânt) din condeiul căreia confrații dela »Lupta« au publicat articole, ce nu se uită așa de curând, (dacă nu ești Dalila) au publicat traducerea unui roman, ce a ținut chiar *trei luni de zile*, au mai publicat câteva foiletoane, ce purtau tocmai aceiaș semnătură S. C. D. (Nr. 138 de pildă,) *au publicat apoi, mare minune* — poate chiar fiindcă »habar n'avea de muzică«! — *un serman foileton întru toate de acelaș fel*, cu cel împricinat acum așa de aspru, (o dare de seamă, iar nici decât »critică muzicală« cum, autorul n'a avut pretenții de a numi nici pe una nici pe alta) care mai avea și nota interesantă de a fi scris fără ca autorul să fi fost prezent la acel concert, ceia ce redactorul care *a fost* de față, știa foarte bine. Confrații să caute în nrul dela 6 Iulie al ziarului lor.

Cât e pentru călărirea pe o naivă tâlcuire de cuvinte, și cât e pentru unele trivialități, cari nu-l ating pe dânsul și, deci, îl supără, colegul nostru dela redacție, cine este S. C. D, ne roagă să le lăsăm fără răspuns, fiindcă »acestea-s năravurile din fire ale »Luptei«, zice dsa.

Bucătărie comună se înființează și în Bistrița, după modelul bucătăriilor înființate și în alte orașe. Pân'acum s'au înscris, după cum cetim în »Rev. Bistriței«, peste 50 familii din inteligență. In fruntea mișcării pentru înființarea acestei instituțiuni folositoare este d-l medic Dr. Alexandru German. D-sa a fost Dumineca trecută la Dej pentru a studia pregătirile făcute acolo. In curând se va ținea adunarea generală constituantă.

»Solidaritatea«. Direcțiunea asocierii băncilor, „Solidaritatea" a ținut în 17 Nov. cea dintâiu ședință după înregistrarea firmei, luând la cunoștință această înregistrare. Numărul băncilor, cari fac parte până acum din asociare, este de 72, iar părțile fundamentale subscrise fac împreună K 39,000. Se speră, că toate băncile vor întră în șirul membrilor cu părți fundamentale cât mai multe, pentru că „Solidaritatea" numai astfel își va putea împlini frumoasa și folositoarea sa chemare. S'a votat un Regulament pentru funcționari și altul pentru Secțiunile „Asociării". Mai departe s'au făcut pașii trebuincioși pentru publicarea pe viitor a „Revistei Economice" ca foae a „Solidarității" cum și pentru publicarea Anuarului băncilor noastre. Asociarea aceasta este un mijloc însemnat de întărire și asigurare a viitorului băncilor noastre, cum și de a pune la cale multe alte lucruri bune; de aceea, e neapărat trebuincios, să facă parte din această asociare toate băncile până la una.

Mulțumită publică. Subscrișii ca păgubași din ocaziunea incendiului ce s'a întâmplat în comuna noastră în 20 Oct. a. c. alergăm să ne exprimăm mulțumita noastră călduroașă față de asociațiunea de asigurare „Transsylvania" care în timp de vr'o câte-va luni în timpul cel mai scurt a licuidat despăgubire 8128 cor. Prin aceste provocăm pe toți creștinii ca se alerge și să-și asigureze nu numai locuințele, mobilele dar și singură viața la susnumita asociațiune. — D-zeu să-i dee prosperare! Borșa (com. Maramureș) la 25 Oct. 1907. Cu profunpă stimă: *Elia Mosolygo*, preot gr. cat. român, *Teodor Mihalyi*, darabă, *Ioan Popp Coman*, notariu com.

Rectificare. In Nr. 253 al »Gazetei« (numărul poporal) din săptămâna trecută, pagina 6-a, coloana 3-a: »Dări de seamă și mulțumiri publice« s'a strecurat o eroare la darea de seamă a »Reuniunei Femeilor Române« din Brașovul-vechiu și anume: la litera c), șirul 11 dela început în loc de Paraschiva Oprea este a să ceti *Dobra Oprea*, vice-presid. reun. — *Comisiunea de cassă.*

A apărut »Călindar Blok« al firmei Leon, București. Prețul 1,40 c., plus porto recomandat 55 filler. Se poate procura prin Tipografia și Librăria Mureșianu.

O contemplare.

Legea apponyană școlară din anul fatal 1907 a mișcat adânc sufletele românești... de bună credință, pentru un viitor mai bun, pentru o soarte mai ușoară. Nori negri se lasă pe orisontul progresului școlar-bisericesc. Pe hotarăle de divergență dintre conducătorii naturali ai poporului, *preoții și învățătorii*, încep deja a se ivi unele fenomene îngrijitoare; razele ce conduc la pragul armoniei, bunei înțelegeri dintre acești doi factori însemnați ai vieței noastre — se slăbesc și se întunecă pe zi ce merge.

Litera moartă de pe hârtia din legea școlară numită, a fost neputincioasă — *până acum* — a strivi sâmburele amiciției, păcii, bunei înțelegeri dintre acești doi factori cu greutate în viața unei națiuni, dar după ce paragrafiii legii sancționate vor fi aplicați, vor căpăta viață, spectacolul urât între preot și învățător, se va înfățișa în colorile cele mai posomorâte.

Ameliorarea salariilor învățătorilor noștri, conform legii nouă, este privită din partea mulțimei preoților noștri, ca o ploaie prea abondantă, venită prea cu prisosință și ca atare va rupe păreții alviei învechite.

Era, după cum s'ar zice, un us vechiu, ce se practica cu predilecție din partea bătrânilor cărturari, fețe bisericești — ca învățătorul să însoțească, să fie secundantul nedespărțit al preotului din veacurile apuse — în toate acțiunile ce atingeau interesele mari ale biserici. Dascălul încăruntit în îngrijiri, era totdeauna mâna dreaptă a preotului său, cari rupeau bucată de bucată din sufletele lor îndurerate, împărtășindu-și reciproc din năcazurile, suferințele și vrerile neamului lor oropsit, pentru a cărui înaintare atât de mult au trebuit să muncească în ogorul național din trecutul furtunos.

Timpurile critice și vitrege, mai cu samă pentru noi Românii, tind a arunca din reservoarul lor, cu apă înveninată, picăturile căreia par a fi narcotice pentru bunele intențiuni dintre preot și învățător, cari au *aproape* una și aceeași chemare.

Arginții dela Pesta — căci întregirea salariilor învățătorești în cele mai multe locuri de acolo va veni — va fi una din principalele cause pentru a tulbura liniștea cea atât de mult trebuitoare pentru interesele obștești.

Temerea preoțimii noastre, că după ce învățătorii noștri își vor înfige mâna în banii, ce se vor vărsa din visteria statului, pentru îmbunătățirea salarelor lor, și li-se va asigura o existență mai bună materială, ei vor arunca de pe față vălul umilinței și supunerii oarbe — da de gândit multora, cari slujesc la altarul Domnului. Adevărul va fi acela — după părerea mea — că învățătorii și pe viitor vor rămânea ceea-ce au fost în trecut, muncitorii onești în ogorul nostru național, promotorii nizuințelor culturale, iar ameliorarea salariilor lor, în crâncena luptă pentru existență, va fi, cred, pentru cei mai mulți mijlocul eficace, ce îi ridică la cuvenita valoare, în virtutea oficiului ce îl ocupă. Desechilibrarea, răcirea relațiunilor dintre acești doi factori, preot și învățător, ar însemna ducerea poporului cu o zi mai în grabă la vecinicul mormânt....

Părerile desfășurate aici nu sunt luate din teoria vre-unui studiu psihologic, ci sunt luate din viața de toate zilele, ele sunt efluxul unor convingeri ce s'au isbit de trista realitate.

Nici când n'a fost o necesitate mai arzătoare, pentru o bunăînțelegere, conlucrare armonică între acești doi factori ai neamului românesc, ca în timpul de față. Invidia pismătariță, certele păgubitoare dintre conducători sunt piedeca urâtă ce ne împedecă în mersul nostru de înaintare și ne face de rușine față cu strănii,— rele cari subsapă temelia edificiului nostru cultural.

N. Hamsea.

Cuvântare festivă

ținută recruților din incidentul depunerei solemn a jurământului de fidelitate la 1 Decemvrie n. a. c. în biserica sf. Adormiri din Brașov-Cetate, de către preotul militar **Nicolau Fizeșanu.**

»Și tot ce faceți, să faceți din suflet, nu pentru oameni, ci pentru Dumnezeu!«
(Colos. c. III, v. 23).

Ostași creștini!
Iubiților mei fii sufletești!

Cu cuvintele din sfânta Scriptură rostite mai nainte, mă întorc astăzi cu deosebire către voi recruții, cari ați venit la sf. biserică, ca să cereți binecuvântarea, darul și ajutorul lui Dumnezeu la *jurământul de credință*, pe care-l veți depune mâne de nou și în mod serbătoresc înaintea lui D-zeu Atotștiutorul și Atotputernicul, înaintea steagului, precum și înaintea prepușilor și mai marilor voștri.

La acest jurământ voiți să chemați pe Dumnezeu Preasfântul de mărturia, că ceea-ce grăiți este curatul adevăr și că serbătoreasca făgăduință ce o faceți, o faceți cu gând curat și fără prihană, cu gândul și cu propusul tare de-a împlini cu scumpătate după cea mai bună știință și constiință datorințele mari și însemnate împreunate cu starea și chemarea voastră militară.

De aceea luați aminte, însemnați-vă bine și întipăriți adânc întru inimile voastre sfatul părintesc, ce vi-l dă sf. Apostol Pavel zicând:

„Si tot ce faceți, să faceți din suflet, nu pentru oameni, ci pentru Dumnezeu!"

Dar să vedem, că anume cari sunt acelea datorințe, la împlinirea cărora vă legați de nou cu jurământ?

Inainte de toate voi veți jura *credință și supunere* Maiestății Sale Impăratului și Regelui nostru apostolic **Francisc Iosif I.**;

veți jura *supunere și ascultare* față de generalii M. Sale, precum peste tot față de toți prepușii și mai marii voștri, făgăduind, că pe dânșii îi veți onora și apăra și că veți împlini în toate slujbele, ordinele și poruncile lor;

veți jura, că vă veți lupta cu *vitejia* și cu *bărbăția* în contra ori-cărui vrășmaș, fie acela ori-cine, și ori unde ar cere voința M. Sale împ. și reg. fie pe apă, fie pe uscat, fie ziua, fie noaptea, în bătălii, asalturi, lupte și întreprinderi de tot felul, cu un cuvânt, în tot locul, la toată vremea și între toate împrejurările;

veți jura, că la nici o întâmplare nu veți părăsi *trupele, steagurile, stindardele* și *tunurile* noastre;

veți jura, că *nu vă veți pune nici în cea mai mică înțelegere cu dușmanul*, și că vă veți purta totdeauna amăsurat legilor de răsboiu și după cum se cuvine ostașilor bravi și credincioși;

în sfârsit veți jura, că *numai cu onoare, cu cinste vreți să trăiți și să muriți ca ostași* și că *numai așa să vă ajute D-zeu, precum veți păstra sfântul jurământ!*

Iată deci datorințele mari și însemnate, la împlinirea cărora vă legați mâne de nou cu jurământ!

Steagul mândru, sub care și la care jurați, închipuește persoana sfințită a Impăratului și Regelui nostru. A remânea credincios steagului, înseamnă deci a remânea credincios Impăratului și Regelui, înseamnă, a-și ținea jurământul cu sfințenia; și din contră, a părăsi steagul seau a dezerta, a fugi dela steag, înseamnă, a-și călca credința către împăratul și Regele, înseamnă, a-și călca sfântul jurământ, înseamnă, a fi un trădător ticălos, un vânzător nemernic. *„Blăstămat fie, cel ce va face cu lenevire lucrul lui D-zeu!"* (Ieremia c. 48, v. 10) strigă Ieremia prorocul, ear lucru sfânt, lucru d-zeesc este mai cu seamă jurământul. De aceea zic și eu, că blăstămat până în adâncurile iadului să fie acela, care va jura strâmb, sau care își va călca credința jurată Impăratului și Regelui său!

Dar departe este dela voi chiar și gândul de a jura strâmb, ori de a vă călca jurământul de credință, căci sunteți doar creștini, dreptcredincioși, înaintea cărora *jurământul lucru sfânt și d-zeesc este.*

Sfințenia aceasta o arată și o dovedesc chiar și semnele din afară, chipul și felul cum puneți jurământul.

Inainte de a jura, voi descoperiți capetele cu smerenia ca și când a-ți zice unul fie-care dintre voi: „D-zeule Doamne, carele ești Atotdrept și Atotputernic, iată capul meu! fulgerile Tale de foc să mă lovească și răsbunarea Ta cumplită să mă ajungă, de cum-va nu voi grăi ade

---

intenzivă, liniștită și nu tremurătoare ca a celorlalte stele? De multe secole a fost numită *steaua dimineții și a amurgului*, steaua păstorilor, iar pentru lumina ei strălucitoare a primit numele celei mai frumoasa dintre zeițe: numele Venerei.

Cu toate astea acea lumină pătrunzătoare nu-i proprie; e lumină primită dela soare și reflectată numai de ea în infinit. Din acest fapt, se poate conclude, că și Venus își are *schimbările* sale, întocmai ca Mercur și Luna.

In legătură cu aceste schimbări trebue să amintim, că înaintând în calea ei de rotațiune, ajunge câte odată mai aproape, altă dată însă mai departe de pământ, de unde în mod firesc urmează, că în cazul prim apare mai mare, în al doilea din contră mai mică. Când se află în lăturea de dincolo a soarelui, așa că acesta însuși cade între Pământ și Venus, îi observăm lumina pe deplin întreaga lature: atunci putem zice că e Venus — plină, dar totdeodată e mai mult depărtată de noi. In primul și al patrulea (ultimul) pătrar, când formează o inclinare drept unghiulară cu Soarele și Pământul, ea ne apare în formă de jumătate cerc, întocmai ca Luna. Când trece printre Pământ și Soare, își întoarce spre noi fața neluminată, atunci nu o putem vedea, și zicem, că avem Venus-nouă. Se întâmplă însă, că aflându-se pe acelaș nivel cu soarele și pământul trece prin mijlocul lor; atunci apare și se retrage ca un punctuleț negru pe discul solar; aceasta *e trecerea planetei Venus prin 'naintea soarelui*, care se asamănă întru toate lui Mercur, respective trecerei acestuia. Trecerea planetei Venus pe dinaintea soarelui se întâmplă în restimpuri diferite: odată în 8 ani, apoi în $113^1/_2$ ani, cu 8 ani mai puțin, apoi iarăși la 8 ani, după asta la $113^1/_2$ ani, cu 8 ani mai mult. E de însemnat, că aceasta se întâmplă sau în luna lui Iunie sau în Decembre. In secolul trecut s'au putut observa două astfel de retrageri a lui Venus: în 8 Decembre 1874 și 6 Decembre 1882; Cea mai apropiată va fi în 7 Iunie 2004.

Din cele de până acum se poate vedea, că Venus samănă mult cu Mercur; dar în grabă trebue să amintim, că asemănarea ei cu pământul e mai mare decât aceasta. E aproape așa de mare ca Pământul nostru, asemenea neluminoasă, întransparentă; părțile componente sunt mai ușoare ceva, dar munții sunt asemenea munților noștri. Are o mulțime de șiruri, lanțuri de munți. Are și ea atmosferă, ca pământul, în care plutesc norii. Deodată cu rotațiunea cea mare în jurul soarelui, ea rotează și în jurul propriei osii, aproape în atâta timp, ca Pământul — $23^1/_2$ oare, — așa dară și Venus are zile și nopți, ca pământul nostru. Nu-i eschisă nici acea posibilitate, pe care am amintit'o în legătură cu descoperirea lui Schiaparelli referitoare la Mercur. — La equator pe Venus e cu mult mai cald, la poli domnește însă frigul vecinic mai mare decât la noi. Osia îi este înclinată, întocmai, ca a Pământului; acesteia este de a se atribui schimbarea anotimpurilor. Insă pentru că calea de rotațiune e mai mică decât a globului nostru și de oare-ce învârtirea planetei e mai mare, decât ceea a globului nostru, urmează, că anul, sau timpul, în care își implinește o rotațiune, constă numai din 7 luni și jumătate în locul celor 12 ale noastre. Căldura primită dela soare, în urma apropierei mai mari de centru, e de două ori așa mare, ca cea dela noi.

Nu-i imposibil, că pe Venus sunt ființe vietuitoare, ființe cu o astfel de organizație, care se corespundă cerințelor vitale de acolo. Ba e chiar probabil că sunt astfel de ființe, de oare-ce Venus în toate e un *pământ* asemenea a lui nostru!

Să presupunem, că acele ființe sunt *cugetătoare și înțelepte*, cum suntem noi, cari posed capacitatea de a observa și a medita. Urmarea firească a acestei presupuneri este, că ele obsearvă și admiră cerul. In fie care noapte zăresc aprinzându-se și strălucind de a-supra capului lor o mică stea luminoasă... a treia planetă... Pământul. Oare examinează ei această planetă? Probează să socotească masa și greutatea acesteia? Indreaptă oare spre noi vre-un telescop deosebit, cu totul străin de concepția noastră?... Cine știe. E posibil, că discută cu înverșunare, că *această planetă e locuită*; — cum sunt sau pot fi locuitorii acestei planete depărtate... și se poate, că au dat naștere la o mulțime de absurdități despre noi! Ba e posibil, că ne cred mai buni și mai fericiți, decât cum suntem și și-au format idei mai frumoase despre Pământ, decât cum este în realitate!...

După *C. Flammarion* de *I. L-n.*

vărul, sau de nu-mi voiu împlini făgăduința".

In acelaș timp ridicați dreapta voastră spre ceriu cu 3 degete deschise și cu 2 închise. Cele trei degete deschise închipuesc sf. Treime, adecă pe D-zeu în 3 fețe, pe D-zeu Tatăl, pe D-zeu Fiul și pe D-zeu Duchul sfânt; ear cele două degete închise închipuesc trupul și sufletul, din cari e zidit omul după chipul și asemănarea lui D-zeu.

Prin aceasta pare că ar zice fiecarele întru sine: *„D-zeu Tatăl* să mă șteargă din cartea vieții; sângele cel scump, ce a curs odinioară din ranele d-lui nostru *Isus Christos, D-zeu Fiul,* restignit pe cruce pentru rescumpărarea și mântuirea neamului omenesc, să fie perdut pentru mine, și de darurile cerești ale lui *D-zeu Duchul sfânt,* să nu am parte nici în aceasta, nici pe ceealaltă lume; piară *trupul* meu și osândit să fie *sufletul* meu la munca de veci, dacă nu-mi voiu ținea jurământul și nu voiu împlini ceea-ce făgăduesc!"

Iată iubiților mei, ce însemnat, ce serbătoresc, ce sfânt este jurământul pentru creștinul drepcredincios!

Voi suntnți ostași creștini dreptcredincioși, prin urmare sunteți datori a ținea jurământul de credință cu sfințenia și a împlini cu scumpătate tot ce făgăduiți și la ce vă legați și vă îndatoriți prin jurământ. O datorință de altcum ușoară și lesne de împlinit pentru voi, fii unui neam fiind, căruia credința către tron și înalta Casă domnitoare e înăscută, moștenind virtutea aceasta dela părinți, moși și strămoși.

In istoriă, numită cartea vieții a popoarelor, găsim multe pilde frumoase și înălțătoare despre ținerea credincioasă a jurământului. Iată o pildă dintre cele mai strălucite! Ascultați!:

In *răsboiul* așa numit *punic* (răsb I.) dela a. 251 înainte de Chr., adecă înainte de asta cu 2158 de ani, *Romanii,* — strămoșii noștri de odinioară. — când-va vestiți și temuți în toată lumea cunoscută de pe atunci pentru vitejia lor neîntrecută, au ajuns cu cuceririle lor până la Africa, unde s'au luptat în contra *Cartaginenilor* — un popor de asemenea viteaz și răsboinic — numiți așa dela orașul lor de frunte *Cartagena,* cum s'a numit și Romanii cei vechi dela orașul *Roma* din Italia. Oastea romană condusă de consulul și beliducele Regulus, a fost mai toată sdrobită de vrășmaș; numai 2000 de ostași au putut scăpa cu fuga, ear vre-o 500, cu beliducele Regulus dinpreună au fost prinși și duși la Cartagena. Aci a stat Regulus 6 ani de zile în temniță, suferind multe înjosiri și batjocori, precum și chinuri de tot felul. Cu vremea însă s'a întors roata norocului și Romanii ajunseră earăși de-asupra. Atunci Cartaginenii dorind pacea, au trimis pe Regulus la Roma, ca să o mijlocească. Inainte de plecare însă l'au pus să jure, că de cumva nu va mijloci pacea dorită de ei, nesmintit se va reîntoarce earăși îndărăt în prinsoare, ceea-ce Regulus a și făgăduit serbătorește cu jurământ. Ajuns la Roma, acolo Regulus nu s'a întrepus pentru pace, după cum cerea binele lui, ci el având singur numai binele patriei sale, binele obștesc al neamului său în vedere, a stat cu trup cu suflet de senatori, adecă de bărbații din sfatul țării, ca să pornească de nou răsboiul în contra Cartaginenilor, știindu-i pe aceștia slăbiți și nepregătiți de luptă.

Toți stăruiau acum pe lângă Regulus, ca să remână acasă în Roma și să nu se mai întoarcă la Cartagena, la moarte sigură; dar înzadar, căci dela propusul său tare și dela hotărârea sa nestrămutată de a-și ținea jurământul cu ori-ce preț, nu l'au putut abate nici lacrămile ferbinți ale soției sale, nici plânsul amar al pruncilor săi și nici rugămintele prietenilor și a cunoscutilor. Regulus a remăs neînduplecat zicând: *„Știu bine, că ce chinuri, ce suferințe noui mă așteaptă, daca mă voiu reîntoarce la Cartagena, mie însă nu mi-e atât de chinurile și de suferințele acelea, cât mi-e mai mult și mai tare de rușinea faptei rele și păcătoase a călcării de jurământ, care rușine m'ar însoți și petrece până în sânul mormântului!"*

Astfel între vaetele și tânguirile alor săi iubiți și a orașului întreg, se sui Regulus nepăsător de cele ce vor urma — în corabiă și călători îndărăt în sclăviă.

Cartaginenii, văzându-se în chipul acesta tradați și înșelați de Regulus, l'au chinuit apoi, cum au știut ei, mai grozav și mai cumplit și în sfârșit l'au răstignit pe cruce.

Iată, așa a murit viteazul și neînfricatul beliduce roman Regulus pentru patria sa iubită! El mai bine s'a jertfit pe sine, mai bucuros a suferit moartea, decât să-și calce cu necredință sfințenia cuvântului dat și a jurământului său depus.

Intocmai ca Regulus să vă țineți, iubiților mei și voi jurământul și nimic în lume, nici chiar moartea să nu fie în stare a clătina credința voastră către Impăratul și Regele nostru, către d-l nostru cel mai înalt de răsboiu.

Pe lângă credința neclintită către tron și înalta Casă domnitoare, să vă însuflețească în toată vremea și pe voi aceeași iubire ferbinte de patriă de care a fost pătruns Regulus, care iubire — gata de ori-ce jertfă — să ardă pururea ca un foc nestins în inimile noastre. Vechii Romani ziceau: *„Dulce et decorum est pro patria mori"*, ceea-ce pe românește înseamnă, că e dulce și frumos a muri pentru patriă, și precum ați auzit din pilda lui Regulus, ei au și știut să moară pentru ea.

Lozinca acelor falnici strămoși, să fie deci și lozinca voastră a strănepoților de astăzi, pentru că fără simțul de jertfă, izvorât din credința către tron și iubirea de patriă, nici că ne putem închipui pe ostașul adevărat.

Insuflețiți de credința către tron și de iubirea de patriă și pătrunși de conștiința înaltelor datorințe militare, ce le luați asupra voastră mâne prin un nou și serbătoresc jurământ, voi negreșit, că numai onoare, numai cinste veți face steagului, la care jurați, steagului falnic, pe care bravii și vitejii vostri înaintași în vremuri grele pe câmpul de bătăliă tot numai cu onoare, cu gloriă și mărire l'au acoperit. Onoarea steagului vostru — trebue să știți — că este și onoarea și cinstea voastră, este onoarea regimentului vostru și totodată și onoarea neamului, din care faceți parte.

In chipul acesta vă veți învrednici de lauda și de mulțumirea prepușilor și mai marilor voștri, mai mult, vă veți împărtăși chiar de recunoștința preaînaltă a M. S. Impăratului și Regelui nostru, de care recunoștință e atât de mândru ostașul, care s'a învrednicit de ea; ear mai pe sus de toate veți fi părtași și de răsplata cea bună, cu care D-zeu, *„D l oștirilor și al răsboaielor"* resplătește credința neînfrântă și statornicia ostașilor bravi și viteji în aceasta și în ceealaltă lume. Amin

Convocare.

»Reuniunea Femeilor române pentru ajutorarea și înfrumsețarea bisericei »Sfintei Adormiri« din »Brașovul-vechiu« își va ține adunarea generală *Dumineca în 2 (15) Decembrie a. c.* la orele 2 p. m. în edificiul școalei gr. or. române din loc cu următorul

Program:

1. Deschiderea adunării prin prezidenta reuniunei. 2. Constatarea membrelor reuniunei prezente în adunare. 3. Raportul general al comitetului reuniunei pe anul de gestiune 1906/907 și autentificarea lui. 4. Raportul cassei pe anul 1906/907. Alegerea unei comisiuni pentru revizuirea raportului de cassă precum și autentificarea lui. 6. Designarea unei comisiuni pentru verificarea »Procesului verbal« al Adunării generale. 7. Statorirea budgetului pentru anul 1907/908. 8. Diverse propuneri. 9. Inchiderea adunării.

Invităm deci cu toată căldura la această adunare generală pe toate membrele fundatoare, ordinare și ajutătoare, precum și pe toți binevoitorii și sprijinitorii acestei reuniuni, cărora le zace la inimă înaintarea și sporirea reuniunilor românești.

Brașov, din ședința comitetului »Reuniunei femeilor române din Brașovul-vechiu«, ținută în 18 Novembrie st. v. 1907.

Maria Maximilian, prezidentă. *Dumitru Jaliu,* secretar.

Concurs.

„Societatea meseriașilor din Blaj", publică următorul concurs:

1. La 5 ajutoare de câte 20 coroane, pentru ucenici meseriași, aplicați la măiestri, care sunt membrii ai Societății;

2. La un ajutor de 150 coroane, pentru un tinăr sodal din branșele: de tinichigiu, olar, văpsitor și orologer, care ar vrea să se perfecționeze în măiestria sa.

Concurenții vor avea să-și înainteze cererile la biroul Societății până la 10 Decemvrie n. Având să dovedească cu certificate în regulă:

a) Că sunt ucenici la măiestri membrii ai Societății meseriașilor din Blaj;

b) că cercetează școala gr. cat. de meserii din loc, iar cei-ce reflectează la ajutorul de 150 cor. să arate locul unde voiesc a se perfecționa, și să se oblige, că să vor așeza în Blaj.

Din ședința comitetului „Societății meseriașilor din Blaj", ținută în 23 Nov. 1907.

Gavril Precup prezident. *Augustin Gruița* secretar.

Procesul nostru de pressă. Astăzi s'a înmânat redactorului responzabil al foaei noastre citațiunea subscrisă de președintele curții cu jurați din Târgu-Mureșului, prin care se fixează ziua de 12 Decemvrie st. n. pentru pertractarea procesului intentat din cauza articolului „Merg orbiș înainte".

ULTIME STIRI.

Budapesta 5 Dec. Ședința Camerei ungare, ieri. — Presidentul pune la comisia privitoare, mandatul lui Gaál G. care a fost din nou ales. Ia cuvântul, la pact, *A. Vlad,* și ezaminează, timp de-o oră, toate neajunsurile economice ale pactului. Singură emanciparea dărilor de consum poate fi o cucerire maghiară, însă de altă parte ridicarea cvotei s'a făcut cu 8%, spune dânsul. Croatul *G. Surmin* vorbește până la sfârșitul ședinței. Deputații kossuthiști au încercat înzădar să-l terorizeze. Anume, unul dintre bătăuși, veni și se așeză pe băncile croate tocmai lângă Surmin, dar nu-i ținu mult bucuria, căci unul dintre croații mai voinici se puse între ei. La interpelații, *D. Bánffy* a cerut să răspundă guvernul, dacă măsurile luate de acesta sunt oare suficiente, pentru a asigura banca autonomă acu, iar pe urmă independența economică? *Wekerle* a răspuns, de-ocamdată, că este în voia parlamentului ce dispoziții să iee. *D. Popovici,* croat, interpelează în chestia convocării dietei croate, și a disolvării eventuale. Răspunsul vehement al lui *Wekerle* a fost: „voi remânea pe baza legii XXX. 1868, însă numai până croații vor face-o asta cu putință..."

Budapesta 5 Dec. O deputație, a partizanilor autonomiști din comitatul M. Turda, condusă de D. Bánffy, a fost ieri pe la ministrul de interne. cu plângeri împotriva fișpanului Ugron. Andrássy le-a spus aspru, că nu poate părăsi pe unul pe care el insuși l'a trimis, și a întors spatele.

Budapesta, 5 Dec. Cu prilejul jubileului seu de domnie de șaptezeci de ani, Maj. Sa monarchul nostru va depune un fond de 100 milioane cor. pentru ajutorarea muncitorilor bătrâni sau nenorociți.

Budapesta, 5. Dec. In conferința croaților s'a luat hotărârea, ca fiecare deputat să vorbească la pact, și să prezinte un *proiect de rezoluție.*

Viena, 5 Dec. Comisia pentru ezaminarea pactului a primit cu unanimitate proiectele privitoare.

Belgrad, 5 Dec. Gimnaziul sârbesc din Uscul este în flăcări. Focul a fost pus de bandele bulgare. Elevii, în număr de 250, numai anevoe au putut scăpa cu viață.

Petersburg, 5. Dec. Turburările dela universitatea din Kiev continuă. Studenții au făcut ieri o demonstrație pe străzile orașului. Cu această ocazie au fost arestați mai bine de 100 dintre ei. In fața universității au fost postați cazaci cari au împrăștiat pe manifestanți. Studenții arestați au declarat greva foamei și pînă în prezent au refuzat orice mâncare.

Berlin, 5. Dec. In cabinetul german s'au ivit grele complicații, pe urma cărora se vorbește tot mai stăruitor despre dem cance aiulu Bülow.

Monte-Carlo, 5 Dec. Vere Goold a fos condamnat la muncă silnică pe viață, iar nevastă-sa la pedeapsă cu moarte, pentru asasinarea în mod barbar, a șvedezei Levin.

Bibliografie.

Anuarul Băncilor române pe anul 1908 a apărut. Este al 9-lea an de când apare acest anuar în editura delegațiunilor emise la conferența directorilor de bancă din 25—26 Iunie 1898. (Câțiva ani înainte s'a publicat un astfel de anuar do dl N. P. Petrescu). Anuarul a apărut în tipogr. archidiecezană din Sibiiu.

ECONOMIE.

Cercetările economice și plugăritul.

Mai înainte de aceasta cu un veac și jumătate, nime nu-și spărgea capul cu cercetările economice. Atunci fiind oameni mai puțini, iar pământul fiind încă nestors, nu să simția așa tare lipsa acelora, de oarece și așa acela produse destul pentru trebuințele de atunci. Astăzi însă s'au mai schimbat împrejurările, de oarece oameni s'au mai înmulțit, iar pământul a rămas tot acela și s'a mai stors prin desele culesuri. De aceea e de neapărată trebuință, ca să se facă anumite cercetări și ispitiri cu vitele, cu bucatele, cu pomii, cu legumele ș. a.

Cel dintâiu, care s'a ocupat cu cercetările economice mai de aproape, a fost nemuritorul Lavosier din Francia, care a înființat adecă pe moșia sa din Vendomois la anul 1778 o stațiune de observare și cercetare a tainelor economice cu ajutorul chemiei, după care a putut aduce regula sau principiul de căpetenie în economie de următorul cuprins: »în natură nimic nu se perde, nimic nu să creează, ci totul este numai o schimbare neîntreruptă a materiei și a puterei«. Schimbarea aceasta a materiei și a puterei a putut'o constata Lavosier, numai după ce a văzut, cum să nutresc animalele cu plante, iar acestea cum să nutresc imprumutat cu gunoiul și alte rămășițe provenite dela animale.

După cercetările și ispitirile făcute de Lavosier, s'a luat apoi după o jumătate de veac compatriotul său I. B. Boussinqoult, decanul universității din Lyon, care la anul 1837 s'a mutat cu familia pe moșia sa din Bechelbrom, unde s'au început cercetările și ispitirile acelea minunate, cari mai târziu apoi au format știința încercărilor economice. Boussinqoult, după moartea socrului său și-a făcut în Merkviller o economie pentru încercările economice, iar la mănăstirea de la Liebfraunberg și-a întocmit laboratorul și biblioteca sa. Nu mai puțin, dar chiar 33 de ani și-a continuat studiul cu cercetările economice, parte în Rechelbrom, parte în Mechelbrom, parte în Merkviller cu privire la nutrirea animalelor, plantelor, compozițiunea pământului, înrîurința gunoiului asupra pământului ș. a. ..

Tot pe timpul acela și anume la anul 1838 s'a apucat și englezul Sir I. Beunel Laves cu soțul său Dr. Gilbert și pe moșia sa dela Rothamsted, aproape o jumătate de veac au făcut cu ajutorul chemiei sau al științei, care ne învață regulele compunerei și descompunerei trupurilor din natură, încercări și ispitiri cu privire la mersul economiei, așa că numele acelor doi economiști s'au făcut vestite în toată lumea economică.

Germania încă a fost patria încercărilor economice. Iustus Liebig a fost cel dintâiu, care încă mai înainte de Boussiqoult, a făcut încercări temeinice cu privire la economia de câmp și vite. Cercetările Germanilor însă să deosibeau de ale Englezilor prin aceea, că cei dintâi s'au transpus locul de încercări în nemijlocita apropiere a economilor, așa că apoi aceștia să puteau folosi mai curând de izbânda încercărilor făcute ca în alte țări.

Pe urmele lui Liebig, s'au luat după aceea Stöckhard și Crusius Salis, cari la anul 1851 au stabilit în Mökern prima stațiune de încercări economice. Dela anul acesta începând, n'a trecut apoi un an, în care să nu să fi înființat în Germania câte o asemenea stațiune, așa că astăzi numărul acelora e de 80, dintre cari 65 stau în strînsă legătură unele cu altele. Stațiunile acestea sunt mai cu samă private și costă la an aproape trei milioane coroane, la care sumă statul încă contribue aproape cu un milion coroane.

O dezvoltare însemnată au luat cercetările economice şi în Francia, unde I. Graudeau a înfiinţat la anul 1868 prima staţiune de felul acesta în Nancy, care la anul 1890 a fost mutată apoi la Paris. Astăzi sunt cu totul peste 70 staţiuni de acestea, cari să susţin mai cu samă din venitele, ce încurg de pe la [analizele, ce să fac în laborator.

În Austria s'a înfiinţat prima staţiune de cercetări economice din partea însoţirilor fabricanţilor austro-ungari de zăhar la anul 1859 în Königsaal, care însă numai în anul 1869 a putut ajunge cu ajutorul ministrului de agricultură la o desvoltare mai completă.

Cel dintâi laborator pentru cercetările economice din America l'a înfiinţat Beniamin Bussey din Massachussetz la anul 1871, dar numai după doi ani, când au ajuns adecă la conducere profesorii Iohnson şi Altvater de l'au reformat după modelul staţiunilor de observare europene, a început a fi băgat în samă mai de aproape. Dar numai dela anul 1887 a început a da nişte rezultate mai mari, când adecă Villiam Hatsch a lucrat un proiect de lege, pentru ca acela să fie ajutorat de stat.

La noi în Ungaria încă s'au înfiinţat în timpul din urmă mai multe staţiuni de acestea pentru cercetările economice. Astfel e staţiunea pentru ezaminarea sămânţelor dela Academia economică din Magyar-Óvár, care cercetează sămânţa trimisă acolo cu privire la puterea de încolţire a aceluia; ezaminează sămânţele străine, pe cari adecă economii noştri voesc să le împământenească şi pe la noi; ezaminează rezultatele, cari să pot ajunge prin gunoitul măestrit ş. a. De altcum chiar staţiunea însaşi, face pe câmpul său de praxă mai multe încercări cu privire la sămânatul, încolţitul, creşterea şi coacerea sămânţelor şi dă bucuros poveţele de lipsă economilor acelora, cari să adresează cătră ea.

Pentru cercetarea insectelor stricăcioase grădinilor, viilor şi câmpurilor, cari în timpul din urmă s'au sporit într'un mod înspăimântător, să află staţiunea pentru studiul insectelor din Budapesta, cercul al II. strada Oszlop, care adecă ezaminează insectele trimise acolo şi apoi recomandă totodată şi mijloacele potrivite pentru stîrpirea lor.

Pentru cercetarea modului de nutrire al animalelor de casă, să află staţiunea de observare din Budapesta, strada Rottenbiller, unde să află şi şcoala capitală a veterinarilor sau doctorilor de vite. Staţiunea aceasta cercetează regulele cu privire la nutrirea raţională a vitelor şi dă îndrumările de lipsă economilor, cari să adresează acolo.

Staţiuni pentru cercetarea sămânţelor de trifoiu, luţernă ş. a. să află în Budapesta, strada Soroksári 8, Dobriţin, Caşovia, Keszthely, Cluj şi Magyar-Óvár, cari cercetează sămânţele puse în vânzare de cătră neguţătorii de sămânţe, ca adecă acelea să fie curate de sămânţele buruenilor şi să nu fie falsificate cu alte sămânţe, apoi provăd sămânţele ezaminate cu un certificat şi plumbează sacii puşi spre vânzare publică.

Staţiunile numite mai dau poveţe celor ce să adresează cătră ele şi cu privire la anumite întrebări, cum ar fi de pildă: cari burueni împedecă creşterea regulată a ierbii? cari ierburi sunt mai bune în cutare ţinut? cari sămânţe de bucate ar putea prospera mai bine în cutare ţinut ş. a.

Staţiuni chemice pentru descompunerea productelor economice, să află în Budapesta, Dobriţin, Fiume, Caşovia, Keszthely şi Magyar-Óvár. Aceste staţiuni au datorinţa de a descompune nutreţurile vitelor, gunoaiele măestrite şi alte producte economice, ce li-se trimit acolo spre ezaminare.

Afară de staţiunile numite să mai află institutul pentru cercetarea boalelor lipicioase ale vitelor, pentru clasificarea lânei, inspectoratele cercuale pentru creşterea vitelor, pentru lăptărit, stupărit, mătăsărit, pădurărit, pescuit ş. a.

Din cele espuse până aci să poate vedea de ce mare însemnătate sunt cercetările economice pentru plugărit şi celelalte ramuri laterale ale acestuia. Rămâne acum la bunăvoinţa publicului economic, ca cunoscându-le să se şi folosească de ele la timpul de lipsă, ca astfel să poată înainta şi mai tare ca până acum pe terenul practic de economie, deoarece acela e şi scopul numitelor instituţiuni publice.

Ioan Georgescu.

Stomacul şi hrana la rumegătoare.

Operaţiunea rumegatului constă în readucerea în gură a nutreţurilor înghiţite în grabă, în stomacul cel mare (rumen sau rumegător) care prin construcţiunea păretelui său musculos, apasă materiile ce conţine şi le face să ţâşnească în gură. Esofagul la rândul său se strânge de jos în sus ridicând dumicatul din nou în gură.

Viţeii, în primele zile dela naştere, nu simt nevoia rumegatului, de cât după prima lună, când organismul s'a desvoltat şi cere o alimentaţie mai complexă. In acest timp ghemul şi chiagul sunt singurele organe de digestiune stomacală, cari întră în funcţiune.

Aşa dar, gimnastica aparatului digestiv, cari după cum vedem joacă mare rol în desvoltarea fizică a animalului, consistă în a da vitelor alimentele, cari convin stării de desvoltare, în care se găsesc organele lor şi în a da acele alimente în cantităţi potrivite şi în mod crescând. Dacă urmează să facem schimbarea hranei, de pildă la înţărcat, să se pună mare atenţiune, căutând a deprinde stomacul să mistuească alimentele în mod treptat, iar nici de cum de odată, atunci când stomacul nu are încă obişnuinţa.

A da nutreţ băţos unui viţel cu stomacul plăpând, este cea mai condamnabilă greşală. Această nechibzuinţă, face ca vita să nu crească, rămâne pipernicită şi bolnăvicioasă.

Viţeilor, în raport cu facultăţile organelor, li se va da o hrană bogată sub un volum mic, uşor de digerat şi asimilat.

Laptele sadea şi mai în urmă lături făinoase, dau cel mai bun resultat.

Capacitatea ghemului şi chiagului la viţei în primele zile după naştere, este aproape un litru; consumaţia deci, în primele zile, va fi mărginită la această cantitate, fie că va fi locul să sugă, fie că i se va da din căldare. In prima săptămână va fi lăsat să sugă de cinci ori în 24 ore. Pe măsură ce viţelul se desvoltă, atunci îi vom spori cantitatea de lapte.

Abia după o lună, când viţelul dă dovdă că rumegătorul începe să se trezească, să ceară alte alimente — aceasta se vede când viţelul alături cu muma sa, apucă de ici de colo la păscut câte un fir de erbuşoară, pe când în grajd câte un fir pe fân sau pai — abia atunci zic, putem începe schimbarea regimului alimentar, însă cu multă atenţiune şi numai spre a-i aţâţa organul rumegător, dându-i în mod progresiv erbuşoară, fânul cel mai fraged, cel mai hrănitor, căci acest moment hotăreşte de soartea lui şi de profitul crescătorului.

Viţelul nou născut, când muma paşte cu el alături, într'o livadă sau imaş, nu cere altă grijă de cât lapte suficient şi în raport cu desvoltarea organelor sale. Această creştere este în mod natural. Totuşi omul sârguitor să se intereseze dacă earba, hrana mumei, este din îndestulare şi bogată în materii nutritive. Viţelul se va desvolta în raport cu calitatea laptelui ce suge, şi până când va începe să rupă câte o gură de earbă. După aceia, în mod progresiv, va trece dela hrana cu lapte la cea cu earbă.

Omul nevoiaşi nedispunând însă de imaşuri bune, de livezi, de laptele necesar unui viţel, poate înlocui lipsa prin singurul mijloc: ca toţi să facă vitele să nască în primăvară, de vreme, când muma poate eşi la o earbă, cel puţin timp de o lună, mai bună, mai hrănitoare şi să-i prelungească alăptatul atât timp cât îi va cere natura viţelului. Când constată că laptele îi slab, sau sunt nevoiţi a-şi hrăni viţelul cu lapte mai puţin de cât îi cere capacitatea organelor sale, ca viţelul să nu stea din creştere, din desvoltare, poate înlocui grăsimea untu laptelui, care este cel mai de căpetenie element nutritiv, cu materii grase ce se găsesc în cereale ca: grâul, orzul, ovăsul fiert, sau măcinat, în leguminoase ca: bobu, lintea, mazărea măcinate şi date în cantităţi, ale căror materii grase să înlocuiască perfect ceia ce lipseşte laptelui. Acestea în cantităţi potrivite cari să nu obosească stomacul.

»Veterinarul«. *Gr. Dabija,* agricultor.

Plantarea pomilor.

La noi plantarea pomilor se face de obiceiu primăvara, — deşi s'a dovedit în deajuns, că cel mai potrivit timp pentru plantare este toamna târziu, în Noemvrie. Pomii plantaţi acum se prind mai sigur şi dau mai bine încă în anul prim.

Cele mai de căpetenie reguli pentru plantarea pomilor sunt următoarele:

Groapa trebue făcută destul de largă şi adâncă: cel puţin de un metru lată şi 80 cm. adâncă. In fie-care groapă să se pună numai pământ bun, strămutând în altă parte pământul scos din partea de cătră fundul gropii.

Groapa se umple cam $^{3}/_{4}$ parte cu pământ bun, apoi se pune pomul în mijloc şi se aşează printre rădăcini şi peste ele pământ cât se poate mai bun şi mai bine mărunţit. Se îndeasă apoi pământul de asupra rădăcinilor şi se toarnă apă din destul. După aceasta se umple groapa de tot cu pământ, aşa că la suprafaţă să aibă o ridicătură, căreia i-se dă formă de blid în jurul pomului. Pomul trebue să stee drept, să nu fie mai afară sau mai înlăuntru de cum a fost în locul cel vechiu; totuş e bine, dacă el se aşează mai adânc cu 3—4 cm. de cât a fost mai înainte.

Cerinţă de căpetenie este ca fie-care pom să fie plantat în loc bun, să fie bine udat şi în anul prim să aibă umezeală neîntrerupt. In lunile de vară mai ales pomii trebue udaţi din greu. Pomilor să li-se pună câte un par ca sprijin contra vânturilor şi ca să-i ţină în poziţie dreaptă. Toate rădăcinile vătămate să fie tăiate la vârf cu un cuţit ager.

Coroana se va curăţi numai în primăvară.

Pentru pomii cari se vor plantà la primăvară e bine să se facă gropile din toamnă.

Săteanul.

CULTE ŞI DE TOATE.

Prizonierii Turci.

Plevna căzuse şi Osman-Paşa se predase în mânile Românilor.

Când a plecat garda cu prizonierii turceşti şi au trecut Dunărea spre a-i duce la Bucureşti era un ger de'ţi clănţăneau dinţii în gură şi înlemneai în drum...

Mureau Turcii de se stingeau... că erau goi puşcă. Unde găseau câte o şiră de paie se vârau în ea şi mureau ei; dar mureau mai puţini.

Au murit mulţi şi soldaţi de-ai noştri ce'i duceau, căci erau îmbrăcaţi numai în câte un ilic (flanel) şi o manta ciuruită de gloanţe, ce dela brâu la deal se mai ţinea. Se culcàu unul pe altul şi ai noştri, pe un ger uscat de crăpau pietrele şi nu mureau — ţineau la ger...

Partea stângă pe care se târâse în lupte nu mai aveau pantaloni. Rupeau polpoanele mantelelor şi se legau la picioare, că erau desculţi şi mergeau prin zăpadă. La Turnu-Măgurele când au venit, erau prizonieri: câtă frunză şi iarbă, ci-că 18.000 spuneau unii, — era un şir cu fruntea în oraş; iar coada la schelă spre Nicopoli.

Prizonierii Turci erau negri—arapi— cu buza de sus spre nas; iar cu cea de jos la barbă, dinţii albi, ochii ca ai mâţei, ca de gânsac... Ofiţerii turceşti călări fără arme, erau goi ca şi prizonierii soldaţi, desculţi, cu ţoalele rupte unii şi cu bărbile mari.

Se pusese un viscol cu ger închis şi prizonierii mureau de se stingeau... Unul bătrân căzuse cu brâncile pe foc, zicând: »la mine bătrân... Osman-Paşă strică«.

Au adus pae la marginea oraşului spre Roşi-de-Vede de au băgat prizonierii în ele.

Dimineaţa s'au găsit morţi o sumedenie.

Când i-a îngropat a umplut o groapă de bordei.

După spusele veteranului Ion Fl. Cotigă din Catane, Dolj.

»V.«

*

Carne de măgar.

Un om se trudia în zadar să taie o bucată de friptură tare a naibei, îl trecuse năduşelile apăsând cu cuţitul, dar degeaba. Năcăjit, bătu de câte va ori în masă, ca să vie băiatul de serviciu.

— Ei băiete, carnea asta e de bou sau de cal?

— Nu, domnule, este de măgar.

Ah atunci, n'am ce să mai zic, căci măgarul e încăpăţânat.

Şi bietul om începu să încerce mai departe să-şi îmbucătăţească friptura...

*

La medic.

— Ei bine, cum îţi mai merge reumatismul ce l'ai căpătat la braţul cel drept?

— De minune, domnule doctor. Timp de o oară mi-am frecat cu putere.... genunchiul cel stâng cu doftoria ce mi-ai dat'o rândul trecut, şi durerea s'a dus, de par'că mi-a luat'o cu mâna.

— Cum? Ţi-ai frecat genunchiul cel stâng?

— Negreşit. Mişcarea ce-am făcut, i-a dat braţului drept toată elasticitatea cuvenită.

Doctorul aparte:

— E bine de ţinut minte practica aceasta.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons.: Victor Branisce.

Câte-va cuvinte asupra boalelor secrete.

E trist, — dar în realitate adevărată că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulţimea acelor oameni, a căror sânge şi sucuri trupeşti sunt atrofiate şi cari în urma uşurinţei din tinereţe şi prin deprinderi rele şi-au sdruncinat sistemul nervos şi puterea spiriutală. **E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt.** Trebue să fie cine-va care să dea tinerimei desluşiri binevoitoare, sincere şi amănunţite în tot ce priveşte viaţa sexuală, trebue să fie cine-va căruia oamenii să-şi încredinţeze fără teamă, fără sfială şi cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e de deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori şi cui, ci trebue să ne adresăm unui astfel dĕ medic specialist, conştiinţios, care ştie să dea asupra vieţei sfaturi bune sexuale şi ştie a ajuta şi morburilor ce deja eventual există, **atunci apoi va înceta existenţa boalelor secrete.**

De e chemare atât de măreaţă şi pentru acest scop e institutul renumit în toată ţara al **D-rului PALOCZ, medic de spital, specialist, (Budapesta, VII., Rákóczi-ut 10)**, unde pe lângă discreţia cea mai strictă primeşte ori-cine (atât bărbaţii cât şi femeile) desluşirĭ asupra vieţei sexuale, unde sângele şi sucurile trupeşti ale bolnavului se curăţă, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberéză de materiile de bolă, chinurile sufleteşti i-se liniştesc.

Fără conturbarea ocupaţiunilor ḑilnice Dr. **PALOCZ** vindecă deja de anĭ de ḑile repede şi radical **cu metodul său propriu de vindecare**, chiar şi cazurile cele mai neglese, ranele sifilitice, *boalele de ţeve, băşică, nervi şi şira spinărei, începuturile de confusie a minţei, urmările onaniei şi ale sifilisului, erecţiunile de ...aimă, slăbirea puterei bărbăteşti (impo...ţa), vătămăturile, boalele de sânge, de piele şi toate boalele organelor sexuale femeeşti.* Pentru femei e **sală de aşteptare separată şi eşire separată.** In ceea-ce priveşte cura, depărtarea nu este piedecă, căci dacă cine-va, din ori-ce cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci cu plăcere i-se va da răspuns amănunţit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marca de răspuns). **Limba română se vorbeşte perfect.** După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorinţă se retrimit fie-căruia. Institutul se îngrijeşte şi de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 óre a. m. până la 5 óre p. m., (Dumineca până la 12 óre a. m.)

Adresa: **Dr. PALOCZ**, medic de spital, specialist, Budapesta, VII., Rákóczi-út 10.

Escriere de concurs.

Devenind **postul de cântăreţ** dela biserica noastră gr. or. a „Sfintei Adormiri" din Braşovul-vechiu vacant prin demisionare, — prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt **650 coroane anual** şi adecă 200 cor. din fondul bisericei, eară restul ca venite stolare dela diversele serviţii.

Doritorii de ocupa acest post au a'şi aşterne cererile lor către comitetul parochial, provăzute fiind *a)* cu atestat de botez prin care să se arate că sunt de religiune gr. or., *b)* cu atestat de moralitate şi *c)* cu atestat dela oficiul protopresbiteral concernent despre desteritatea în tipic şi cântări.

In una din Duminecile terminului de concurs au a se presenta în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti.

Informaţiuni despre taxele stolare precum şi despre câteva serviţii laterale împreunate cu postul cantorae se pot căpăta la subscrisul.

Alesul cântăreţ va servi un an ca provisor, şi având calităţi neesceptionare se va definitiva cu prospect de ameliorare a sălariului.

Funcţiunea o va începe numai **la 1-a Ianuarie anul viitor.**

Braşovul-vechiu, în 31 Octomvrie st. v. 1907.

Comitetul parochial dela biserica gr. or. a „Sfintei Adormiri".

Iosif Maximilianu,
paroch şi preşed. com.

(3079,3—3)

Plecarea şi sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Braşov.

Valabil din 1 Oct. st. n. 1907 şi până în 1 Maiu st. n. 1908.

Plecarea trenurilor din Braşov.

Dela Braşov la Budapesta:

I. Trenul mixt la óra 5·31 min. dimin.
II. Tr. accel. (peste Cluşiu) la ó. 2·45 m. p. m.
III. Trenul de pers. la óra 8·06 min. séra.
IV. Tr. accel. p. Arad la órele 10·26 m. séra.

Dela Braşov la Bucurescĭ:

I. Trenul de persóne la óra 3·20 m. dim.
II. Tren accel. la órele 4·59 m. dim. (Cl. I.)
III. Trenul mixt la órele 11·35 m. a. m.
IV. Trenul accel. la óra 2·19 min. p. m. (ce vine pe la Cluşiu).
V. Tren mixt la órele 6·50 séra.*
*) (care circulă numai la Predeal).

Dela Braşov la Kezdi-Oşorheiu-Bereczk şi Ciuc-Ghimes:

I. Trenul de pers. la óra 5.15 min. dim.*
II. Trenul mixt la óra 8·41 min. a. m.*
III. Trenul de per. la óra 3·05 m. p. m. (are legătură cu Ciuc-Szereda).
IV. Tren de pers. la órele 7·00 m. séra.*
(* au legătură numai la Szepszi-Szt.-György).

Dela Braşov la Zĕrnescĭ (gara Bartolomeiu)

I. Trenul mixt la óra 9·02 min a. m.
II. Trenul mixt la óra 3·14 min. p. m.
III. Tren mixt la óra 9·47 séra.

Sosirea trenurilor în Braşov:

Dela Budapesta la Braşov:

I. Tren acc. p. Arad la órele 4·52 m. dim.
II. Trenul de persóne la óra 7·51 dim.
III. Tr. accel. peste Cluşiŭ la ó. 2·09 m. p. m.
IV. Trenul mixt la óra 9·28 min. séra.

Dela Bucuresci la Braşov:

I. Tren. de pers. la óra 7·28 min. dim.
II. Trenul accel. la óra 2.18 min. p. m. (Are legătură cu Sibiiu şi Cluj).
III. Trenul pers., la óra 4·55 m. p. m.
IV. Trenul mixt. la óra 9·18 min. séra.
V. Tr. accel. la órele 10·14 m. séra. (Cl. I.)

Dela Bereczk-Kezdi-Oşorheiu şi Ciuc-Ghimes la Braşov:

I. Trenul de persóne la óra 8.16 m. dim.* (are legătură cu Ciuc-Sereda).
II. Trenul de pers. la óra 1·59 m. p. m.*
III. Trenul mixt, la óra 6·33 m. séra.*)
IV. Tren mixt, la órele 10·08 m. séra.
(* au legătură cu Ciuc-Gyimes).

Dela Zĕrnescĭ la Braşov (gar. Bartolomeiu.)

I. Trenul mixt la óra 7·12 min. dim.
II. Trenul mixt la óra 1·17 min. p. m.
III. Tren mixt la óra 7·34 séra.

Institut indigen. Banca de asigurare

„TRANSILVANIA“

din Sibiiu

intemeiată la anul 1868

în Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii),
asigurează în cele mai avantagioase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiuue,

edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte producte economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru casul morții și cu termin fix, asigurări de copii, de studii, de zestre, rente pe vieața întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:	Capital asigurat asupra vieții:
94,975.294 cor.	**9,239.195 coroane.**

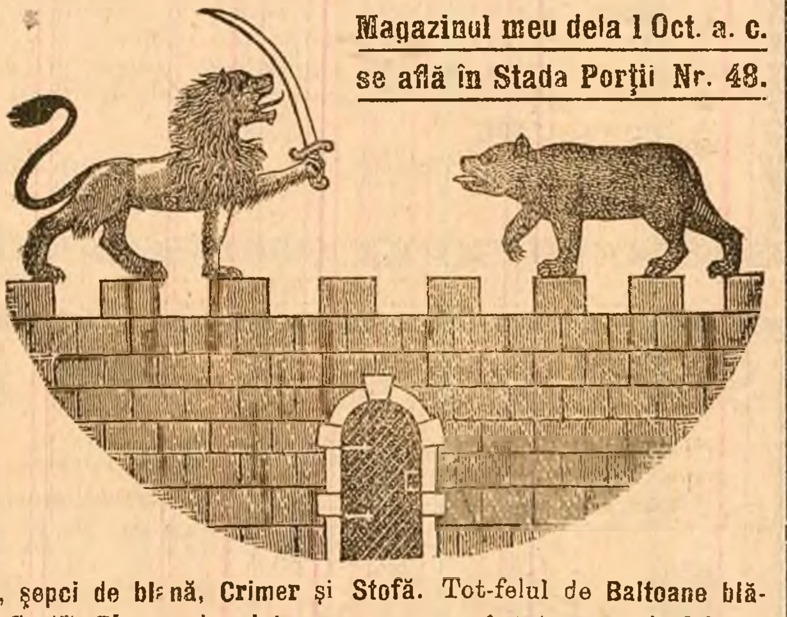
Dela întemeiare institutul a solvit:
pentru despăg. de incendii 4,295,120·15 c., pt. capitale asig. pe vieață 3,760,810·21 c.

Oferte și informațiunî se pot primi dela: **Directiunea în Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 5 etagiul I., curtea I.**, și prin agenturile principale din **Arad, Brașov, Bistrița și Cluj**, precum și dela subagenții din tóte comunele mai marî.

P. T.

Am onoarea a aduce la cunoștința On. public, că am deschis provizor un

Atelier de blănărie subțire

Magazinul meu dela 1 Oct. a. c. se află în Stada Porții Nr. 48.

în **Brașov, Târgul Inului Nr. 26**, unde se pot căpăta numai confecțiuni proprii de **gulere de Dame** (boac), **mufuri, șepci de blănă, Crimer** și **Stofă**. Tot-felul de **Baltoane blănite pentru Dame** și **Copiii, Figaro** și **paletoane**, cu un cuvânt toate articolele ce se țin de blănărie, lucrate modern, în asortiment bogat **cu prețuri foarte ieftine.**

Prin esperiențele mele câștigate atât în capitală, cât și în streinătate pot satisface tuturor recerințelor spre deplină mulțumire.

Pun căptușeli de blană. — Primesc reparaturi.

Articole de blănărie cumpărate dela mine **le curăț fără plată.**
Comande din afară **le execut punctual. — Serviciu solid. —**
Mă rog de sprijin.

Cu toată stima
Weiszfeiler Sándor,
blănar subțire.

Cruce séu stea duplă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta. **Vindecă și invioréză**

Nu e mijloc secret. **pe lângă garanție.**

Deosebită atențiune e a se da împrejurăriî, că acest aparat vindecă boale vechî de 20 anî.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, impedecarea circulațiunei sângelui, anemie, amețeli, țiuiturî de ureche, bătaie de inimă, sgârciurî de inimă, asmă, audul greu, sgârciurî de stomac, lipsa poftei de mâncare, receală la mânî și la picióre, reumă, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bóle, carî la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate încurse din tóte părțile lumii, carî prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte examina aceste atestate* Acel pacient. care în decurs de 45 dile nu se va vindeca, i-se retrimite banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu.

Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“, de óre-ce „Ciasul-Volta“* atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit*, fiind nefolositor, pe când **aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă îndeosebî**

Prețul aparatului mare e 8 cor.	**Pretul aparatului mic e 6 cor.**
folosibil la morburî, carî nu sunt mai vechî de 15 anî.	folosibil la copii și femei de constituție fórte slabă.

Expediție din centru și locul de vêndare pentru țéră și streinătate etc.

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V/28, **Strada VADÁSZ 34, colțul strada Kálmán.**

„Gazeta Transilvaniei“ cu numĕrul à **10 fil.** se vinde la zaraful **Dumitru Pop**, la tutungeria, de pe parcul Rudolf și la **Eremias Nepoții.**

Cei mai nou?

Neîntrecut, cu toată concurența cea mare sunt în stare a oferi On. public ceva **NOU** și **ieftin.** Fiecărui să i-se dea ocazie a cumpăra pentru

Cadouri de Crăciun și Anul nou

cu prețuri ieftine obiecte de preț spre exemplu:

GIUVAERICALE

obiecte de **aur** și **argint**, feșnice, zaharnițe, monopol lanțuri, joujou și alte multe. Cine va cumpăra monopol obiecte, dau garanție 10 ani. Se primesc lucrări nouă și **reparaturi** într'o lucrătoare aranjată modern.

Comande din afară se execută **prompt și solid.**

Cu toată stima
L. Helmbolds Erben,
Nachfolger,
Strada Mihael-Weiss 24.

3093,3—6.

Magazin de încălțăminte

ALFRED IPSEN

Brașov, Strada Vămei 36, vis-á-vis de Cafeneaua Transilvania
(Halta Tramvaiului.)

Mare asortiment și deposit bogat de **Ghete pentru stradă, Sport, de lucru** și **de lux**, potrivite după picior și cu prețuri foarte ieftine.

Specialitate: Ghete fine cu sic lucrate după măsura și metod ortopedic. — La comande de afară ajunge **trimiterea unei ghete vechi** ca măsură.

Reparaturi se fac prompt și ieftin.

TIPOGRAFIA A. Mureșianu

Brașov, Têrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provĕdut cu cele mai bune mijlóce tehnice și fiind bine asortat, cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în posițiune de a puté esecuta **orî-ce comande** cu promptitudine și acurateță, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE în aur, argint și colori.	REGISTRE și IMPRIMATE pentru tóte speciile de serviciurî.
CĂRȚI DE SCIINȚĂ, LITERATURĂ ȘI DIDACTICE	BILANȚURI.
STATUTE.	*Compturi, Adrese, Circulare, Scrisorî.*
FOI PERIODICE.	*Couverte, în totă mărimea.*
BILETE DE VISITĂ DIFERITE FORMATE.	TARIFE COMERCIALE, *INDUSTRIALE, de HOTELURI și RESTAURANTE.*
PROGRAME ELEGANTE.	PREȚURI-CURENTE ȘI DIVERSE
BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNTĂ DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.	BILETE DE ÎNMORMÊNTARI.
ANUNȚURI.	

Comandele eventuale se primesc **în biuroul tipografiei, Brașov Têrgul Inuluî Nr. 30, în etagiul, îndĕrĕpt în curte. — Prețurile moderate. —** Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.